

Za sinodalno Cerkev: občestvo, sodelovanje in poslanstvo

Vademekum za sinodo o sinodalnosti

**Uradni priročnik za poslušanje in razločevanje v krajevnih Cerkvah:
prva faza (oktober 2021–april 2022)
v škofijah in škofovskih konferencah
s pogledom na škofovsko sinodo oktobra 2023**

**Škofovska sinoda
Vatikan**

Objavil generalni tajnik škofovske sinode
Via della Conciliazione 34, Vatikan
September 2021

Kratice

- BR Drugi vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija o božjem razodetju (*Dei verbum*) (18. november 1965)
- C Drugi vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija o Cerкви (*Lumen gentium*) (21. november 1964)
- CS Drugi vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija o Cerкви v sedanjem svetu (*Gaudium et spes*) (7. december 1965)
- E Drugi vatikanski koncil, Odlok o ekumenizmu (*Unitatis redintegratio*) (21. november 1964)
- EC Frančišek, Apostolska konstitucija o škofovski sinodi (*Episcopalis communio*) (15. september 2018)
- EG Frančišek, Apostolska spodbuda Veselje evangelija (*Evangelii gaudium*) (24. november 2013)
- FT Frančišek, Okrožnica Vsi smo bratje (*Fratelli tutti*) (3. oktober 2020)
- MTK, Sin Mednarodna teološka komisija, *Sinodalnost v življenju in poslanstvu Cerkve* (2. marec 2018)
- PD Pripravljalni dokument
- RM Janez Pavel II., Apostolsko pismo Odrešenikovo poslanstvo (*Redemptoris missio*) (7. december 1990)

Molitev za sinodo: *Adsumus Sancte Spiritus*

Vsako zasedanje na drugem vatikanskem koncilu se je začelo z molitvijo *Adsumus Sancte Spiritus*. Prve besede v latinskem originalu pomenijo »Pred teboj smo, Sveti Duh«. To molitev so skozi stoletja uporabljali na koncilih, sinodah in drugih zborovanjih Cerkve, njeno avtorstvo pa pripisujejo sv. Izidorju Seviljskemu (ok. 560–4. april 636). Ko vstopamo v sinodalni proces, s to molitvijo kličemo Svetega Duha, naj dela v nas, da bomo mogli biti občestvo in ljudstvo milosti. Za sinodalni proces od 2021 do 2023 predlagamo poenostavljeno obliko¹ molitve, da jo bosta lahko vsaka skupina in liturgično občestvo lažje molila skupaj.

Pred Teboj smo, Sveti Duh,
ko smo zbrani v Tvojem imenu.

Samo ti nas vodi,
bodi doma v naših srcih;
pokaži nam pot, po kateri naj gremo,
in kako naj hodimo po njej.

Šibki smo in grešni;
ne dopusti, da bi širili nered.
Ne dopusti, da bi nas nevednost vodila po napačni poti
ali da bi pristranskost vplivala na naša dejanja.

Daj, da v Tebi najdemo svojo edinost,
da bomo lahko skupaj hodili večnemu življenju naproti
in se ne bomo oddaljili od poti resnice
in od pravičnosti.

Vse to Te prosimo,
ki deluješ na vsakem kraju in v vsakem času,
v občestvu z Očetom in Sinom
na vekov veke.
Amen.

¹ Izvirnik molitve *Adsumus Sancte Spiritus* je objavljen na spletni strani sinode.

Kazalo vsebine

VADEMEKUM – PRIROČNIK

Kratice	3
Molitev za sinodo: <i>Adsumus Sancte Spiritus</i>	4
Kazalo vsebine	5
PRILOGE	7
VIRI ZA PRIPRAVO SINODALNEGA PROCESA	7
Pogosta vprašanja v zvezi s sinodo	7
1 UVOD	8
1.1 Kaj je cilj <i>Vademekuma</i> ?	8
1.2 Kaj je sinodalnost? Ozadje sinode	9
1.3 Kateri je končni cilj sinode? Cilji sinodalnega procesa	10
1.4 Vsebina sinode – Za sinodalno Cerkev: občestvo, sodelovanje in poslanstvo	11
KLJUČNE BESEDE SINODALNEGA PROCESA	12
1.5 Izkušnja na krajevni ravni	13
2 NAČELA SINODALNEGA PROCESA	15
2.1 Kdo lahko sodeluje?	15
2.2 Resnično sinodalni proces: poslušanje, razločevanje in sodelovanje	16
2.3 Odnos do sodelovanja v sinodalnem procesu	16
2.4 Izogibanje nevarnostim	18
3 SINODALNI PROCES	20
3.1 Škofijska faza	20
3.2 Vloga škofovskih konferenc in sinod vzhodnih Cerkev	21
3.3 Celinska faza	22
3.4 Zbor škofovske sinode	22
3.5 Faza uresničevanja	22
4 HODITI SINODALNO POT V ŠKOFIJAH	23
4.1 Povzetek predvidenega v škofijski fazi	23
4.2 Vloga škofa v sinodalnem procesu	25
4.3 Vloga duhovnikov in diaconov v sinodalnem procesu	26
4.4 Načrt (vzorčni koraki za škofijsko fazo)	27
5 VIRI ZA ORGANIZACIJO SINODALNEGA PROCESA	31
5.1 Metodologija škofijskega sinodalnega procesa	31

5.2 Neuradna razsežnost sinodalnega procesa	32
5.3 Temeljno vprašanje za posvetovanje.....	32
BESEDA ZAHVALE	35

Opomba: Ta *Vademekum* je namenjen celotni Katoliški cerkvi. Zato se izraz »krajevna Cerkev« nanaša tako na škofijo, patriarhijo, ordinariat ali drugo temu enakovredno cerkveno ustanovo. Podobno velja, da kadar *Vademekum* uporablja izraz »škofovska konferenca«, se to nanaša na ustrezno sinodalno ustanovo posamezne Cerkve *sui iuris*.

PRILOGE

Priloga A

Referenti oziroma ekipe na škofijski ravni

Referenta in ekipa na škofijski ravni morajo odlikovati naslednje lastnosti

Priloga B

Priporočila za pripravo srečanja sinodalnega posvetovanja

Priloga C

Škofijsko predsinodalno srečanje

Cilji

Sodelujoči

Dnevni red in modul

Možnosti za izvedbo sinodalnih srečanj v hibridni obliki (virtualna sinodalna srečanja)

Vloga mladih na video konferencah oziroma na hibridnih srečanjih (virtualna sinodalna srečanja)

Priloga D

Priprava škofijskega povzetka

VIRI ZA PRIPRAVO SINODALNEGA PROCESA

I Slovar pojmov

II Druga pomembna vprašanja za usmerjanje sinodalnega procesa

III Vključevanje različnih skupin v sinodalni proces

IV Smernice in priporočila za poslušanje na lokalni ravni

V Svetopisemski viri

VI Liturgični viri

VII Povzetki cerkvenih dokumentov, povezanih s tematiko

VIII Pomen soglasja v sinodalnem procesu

Pogosta vprašanja v zvezi s sinodo

1. UVOD

1.1 Kaj je cilj tega *Vademekuma*?

Vademekum je bil zasnovan kot priročnik, ki spremlja *Pripravljalni dokument* v službi sinodalne poti. Dokumenta dopolnjujeta drug drugega in bi ju bilo treba brati vzporedno. Posebej *Vademekum* bo škofijskim referentom (ali ekipi), ki jih je v to službo postavil krajevni škof, služil kot praktična pomoč za pripravo in zbiranje Božjega ljudstva, da bo lahko izrazilo svojo izkušnjo v svoji krajevni Cerkvi. To vabilo je naslovljeno na vse vernike sveta in pomeni prvo fazo 16. rednega zasedanja škofovske sinode, ki nosi naslov *Za sinodalno Cerkev: občestvo, sodelovanje in poslanstvo*.

Ko s to sinodo odpira priložnost poslušanja in pogovora na lokalni ravni, papež Frančišek vabi Cerkev, naj ponovno odkrije svojo globoko sinodalno naravo. Novo odkritje sinodalnih korenin Cerkve bo omogočilo proces ponižnega skupnega učenja, na kakšen način nas Bog kliče, naj bomo Cerkev tretjega tisočletja.

Ta priročnik želi biti vodilo v podporo naporom krajevnih Cerkva in ne knjiga pravil. Tisti, ki so odgovorni za izvedbo procesa poslušanja in pogovora na krajevni ravni, naj pokažejo občutljivost za svojo kulturo in svoje okolje, možnosti in omejitve; naj razločujejo, kako izpeljati škofijsko sinodalno fazo pod vodstvom krajevnega škofa. Spodbujamo vas, da iz tega priročnika vzamete uporabne ideje, hkrati pa izhajate iz razmer, značilnih za vaše okolje. Lahko najdete nove in ustvarjalne poti skupnega sodelovanja med župnijami in škofijami z namenom, da boste pripeljali izvedli sinodalni proces, ki ne sme biti razumljen kot dodatna obremenitev in konkurenca krajevni pastoralni. Nasprotno, na proces glejte kot na priložnost za sinodalno in pastoralno spreobrnjenje vsake krajevne Cerkve, ki naj prinaša vse bogatejše sadove v poslanstvu.

V mnogih pokrajinah so že začeli sinodalne procese z vključevanjem vernikov v njihovih župnijah, gibanjih in škofijah. Vemo, da so v mnogih državah krajevne Cerkve že začele svoje sinodalne pogovore: [cerkveno zasedanje v Latinski Ameriki in na Karibih](#), [plenarni zbor v Avstraliji](#), sinodalne poti v [Nemčiji](#) in na [Irskem](#). Po vsem svetu se je odvijalo veliko škofijskih sinod, nekatere izmed njih še potekajo. Te pokrajine in škofije so povabljene, da ustvarjalno prepletejo svoje sinodalne procese, ki se že odvijajo, s fazami te sinode, ki poteka znotraj celotne Cerkve. V nekaterih pokrajinah bo izkušnja sinodalnega procesa predstavljala še neodkrito področje. Naš namen je, da bi bili predlogi, ki jih prinaša *Vademekum*, v pomoč vsem, saj ponujajo dobre in rodovitne prakse, ki jih je možno prilagoditi poti. Poleg tega *Vademekum* vključuje tudi: a) bogoslužne in svetopisemske ter molitvene vire, dosegljive na spletu; b) natančnejša metodološka priporočila in orodja; c) primere nedavnih sinodalnih izkušenj; č) slovar z razlago pojmov za sinodalni proces.

Zelo pomembno je, da se proces poslušanja odvijata v duhovnem vzdušju, ki bo spodbujalo odprtost za izmenjavo in poslušanje. Zato vas opogumljamo, da sinodalni proces zasidrate v

premišljevanje Svetega pisma, bogoslužje in molitev. Na ta način bo pot našega vzajemnega poslušanja lahko pristna izkušnja razločevanja glasu Svetega Duha. Pristno razločevanje je možno, ko je na voljo dovolj časa za poglobljeno razmišljanje in tam, kjer vladajo duh vzajemnega zaupanja, skupna vera in skupni cilj.

Pripravljalni dokument nas spominja na okoliščine, v katerih se odvija ta sinoda: svetovna pandemija, krajevni in mednarodni konflikti, naraščajoči vpliv klimatskih sprememb, migracije, različne oblike krivic, razizem, nasilje, zatiranja in naraščanje razlik v vsem človeštvu, če omenimo zgolj nekatere. Cerkveno okolje pa je zaznamovano tudi s trpljenjem, ki ga doživljajo mladoletni in ranljivi odrasli »zaradi spolnih zlorab, zlorab oblasti in vesti, ki jih je zagrešilo večje število duhovnikov in redovnikov«. ² Ob vsem tem se zavedamo, da se nahajamo v ključnem obdobju življenja Cerkve in sveta. Pandemija COVID-19 je še povečala obstoječe neenakosti. Hkrati je globalna kriza prebudila našo zavest, da smo vsi v istem čolnu in da »zlo, ki zadene enega, zadene vse« (FT 32). Seveda bodo pandemične razmere COVID-19 vplivale na potek sinodalnega procesa. Svetovna pandemija povzroča resnične logistične izzive, nudi pa tudi priložnost za pospeševanje ponovnega poživljanja Cerkve v tem kritičnem trenutku zgodovine človeštva, v katerem se mnoge krajevne Cerkve sprašujejo o svoji prihodnji poti.

V teh razmerah sinodalnost predstavlja pot, po kateri bo Cerkev lahko dosegla prenovu v moči delovanja Svetega Duha, v poslušanju tega, kar Bog želi povedati svojemu ljudstvu. Vseeno pa nas ta skupna hoja ne samo združuje globlje v eno Božje ljudstvo, temveč nas tudi pošilja, da nadaljujemo svoje poslanstvo s preroškim pričevanjem, ki objema celotno človeško družino skupaj z našimi brati kristjani drugih veroizpovedi in z drugimi verskimi izročili.

1.2 Kaj je sinodalnost? Ozadje te sinode

S sklicem te sinode papež Frančišek vabi celotno Cerkev k premišljevanju o odločilni tematiki za njeno življenje in poslanstvo: »Prav pot sinodalnosti je tisto, k čemur Bog vabi Cerkev tretjega tisočletja.« ³ Po sledih prenovne Cerkve, ki jo je predlagal drugi vatikanski koncil, je ta skupna hoja hkrati dar in naloga. Če se skupaj ozremo na do sedaj prehojeno pot, se lahko različni člani Cerkve pod vodstvom Svetega Duha veliko naučimo iz medsebojnih izkušenj in pogledov (PD, 1). Razsvetljeni z Božjo besedo in združeni v molitvi bomo sposobni razločevati procese za iskanje Božje volje in hojo po poti, na katero nas kliče Bog v smeri globljega občestva, polnejšega sodelovanja in večje odprtosti za izpolnjevanje svojega poslanstva v svetu. Mednarodna teološka komisija (MTK) sinodalnost opisuje tako:

»Sinoda« je starodavna in častitljiva beseda v izročilu Cerkve, katere pomen se opira na najgloblje vsebine razodetja. /.../ Nakazuje pot, po kateri skupaj hodi Božje ljudstvo. Prav tako pa se na nanaša na Gospoda Jezusa, ki se predstavlja kot »pot, resnica in življenje«

² Frančišek, Pismo Božjemu ljudstvu (20. avgust 2018).

³ Frančišek, Nagovor ob slovesnosti 50. obletnice škofovske sinode, (17. oktobra 2015).

(Jn 14,6), in na dejstvo, da so kristjane, njegove učence, sprva imenovali »privrženci poti« (prim. Apd 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22).

Sinodalnost predvsem označuje posebni *slog*, ki je značilen za življenje in poslanstvo Cerkve, saj izraža njeno naravo Božjega ljudstva, ki hodi skupaj in se zbira v občestvu na povabilo Gospoda Jezusa v moči Svetega Duha, da bi oznanjalo evangelij. Sinodalnost bi se torej morala izražati v običajnem življenju in delovanju Cerkve.«

V tem smislu sinodalnost omogoča celotnemu Božjemu ljudstvu skupno hojo v poslušanju Svetega Duha in Božje Besede, za sodelovanje pri poslanstvu Cerkve v občestvu, ki ga Kristus utemeljuje med nami. Ta skupna hoja je nedvomno najučinkovitejši način pričevanja in udejanjanja narave Cerkve kot potujočega in misijonarskega Božjega ljudstva (PD, 1).

Celotno Božje ljudstvo je po krstu soudeleženo pri skupnem dostojanstvu in poklicu. V moči krsta smo vsi poklicani, da dejavno sodelujemo v življenju Cerkve. V župnijah, v majhnih krščanskih skupnostih, v laških gibanjih, v redovnih skupnostih in v drugih oblikah občestva smo žene in možje, mladi in stari povabljeni, da se med seboj poslušamo, da bi slišali spodbude Svetega Duha, ki prihaja, da bi usmerjal naša človeška prizadevanja, oživiljal in poživiljal Cerkev ter nas vodil v globlje občestvo v smeri našega poslanstva v svetu. Medtem ko Cerkev stopa na sinodalno pot, moramo vložiti vse svoje moči, da se ukoreninimo v izkušnjah pristnega poslušanja in razločevanja ter postanemo Cerkev, kakršno želi Bog.

1.3 Kateri je končni cilj sinode? Cilji sinodalnega procesa

Cerkev prepoznava, da je sinodalnost sestavni del njene narave. Sinodalnost Cerkve je izražena v ekumenskih concilijih, v škofovskih sinodah, v škofijskih sinodah in v škofijskih ter župnijskih svetih. Na veliko načinov je že sedaj mogoče izraziti »sinodalnost« v vsej Cerkvi. Vseeno pa sinodalna Cerkev ni zahteva, ki se omejuje na obstoječe institucije. Sinodalnost namreč ni dogodek ali slogan, temveč je slog in način, kako Cerkev živi svoje poslanstvo v svetu. Poslanstvo Cerkve zahteva, da celotno Božje ljudstvo hodi skupaj in na tej poti vsak njegov član izpolni svojo temeljno vlogo v edinosti z drugimi. Sinodalna Cerkev hodi v občestvu, da izpolni skupno poslanstvo v sodelovanju vsakega od njenih članov. Cilj sinodalnega procesa ni v oblikovanju časovno omejene izkušnje ali sinodalnosti *una tantum*, ampak da celotnemu Božjemu ljudstvu ponudi priložnost skupnega razločevanja o tem, kako bomo nadaljevali pot, ki nas bo dolgoročno vodila, da postanemo bolj sinodalna Cerkev.

Eden izmed sadov drugega vatikanskega koncila je bil tudi ustanovitev škofovske sinode. Do sedaj se je škofijska sinoda odvijala kot zasedanje škofov skupaj s papežem in pod njegovim vodstvom. Cerkev pa se vedno bolj zaveda, da je sinodalnost pot vsega Božjega ljudstva. Zato sinodalni proces ni več zgolj zasedanje škofov, temveč potovanje vseh vernih, pri čemer mora vsaka krajevna Cerkev odigrati bistveno vlogo. Drugi vatikanski koncil je okrepil zavest, da so vsi krščeni, tako hierarhično vodstvo kot laiki, poklicani k dejavni udeležbi pri odrešenjskem poslanstvu Cerkve (C, 32–33). Verniki so pri krstu in birmi prejeli Svetega Duha ter imajo različne darove in karizme za prenovo in izgradnjo Cerkve, saj so udje Kristusovega telesa.

Tako je doktrinalna oblast papeža in škofov v dialogu s *sensus fidelium*, z živim glasom Božjega ljudstva (prim. *Sensus fidei v življenju Cerkve*, 74). Sinodalna pot usmerja k sprejemanju pastoralnih odločitev, ki kolikor mogoče odsevajo Božjo voljo ter temeljijo na živem glasu Božjega ljudstva (MTK, *Sin.*, 68). Upoštevati je treba, da lahko sodelovanje s teologi – laiki, posvečenimi in redovniki – koristno podpira oblikovanje glasu Božjega ljudstva, ko izraža resničnost vere na temelju živete izkušnje.

Medtem ko so dosedanje sinode razpravljale o vsebinah, kot so nova evangelizacija, družina, mladi in Amazonija, se sedanja sinoda osredotoča posebej na temo sinodalnosti.

Sinodalni proces, v katerega vstopamo, usmerja temeljno vprašanje: **Kako se danes na različnih ravneh (od krajevne do vesoljne) uresničuje »skupna hoja«, ki Cerkvi omogoča, da oznanja evangelij? H katerim korakom nas vabi Sveti Duh, da bi rastle kot sinodalna Cerkev? (PD, 2).**

V tej luči je cilj sedanje sinode, da skupaj s celotnim Božjim ljudstvom poslušamo, kar Sveti Duh govori Cerkvi. To delamo tako, da skupaj prisluhnemo Božji Besedi v Svetem pismu in živem izročilu Cerkve, potem pa poslušamo drug drugega, posebej tiste, ki so na obrobju, in s tem razločujemo znamenja časa. Dejansko je cilj celotnega sinodalnega procesa spodbujanje žive izkušnje razločevanja, sodelovanja in soodgovornosti, pri čemer imamo možnost skupnega zbiranja raznovrstnih darov, usmerjenih v poslanstvo Cerkve v svetu.

V tem smislu je jasno, da namen sinode ni v pisanju drugih dokumentov, temveč v navduševanju ljudi, da začnejo sanjati, v kakšno Cerkev smo poklicani; da se razcveti upanje in spodbudi zaupanje, da se povežejo rane, da se stkejo nove in globlje vezi, da se učimo drug od drugega, da gradimo mostove, da razsvetlimo razum, da ogrejemo srca in da okrepimo roke za naše skupno poslanstvo (PD, 32). To pomeni, da cilj tega sinodalnega procesa ni v preprostem opravljanju vrste nekih nalog, ki imajo svoj začetek in konec, ampak je pot pristne rasti v občestvo in poslanstvo, h kateremu Bog kliče Cerkev v tretjem tisočletju.

Ta prehojena skupna pot nas bo povabila k prenovi našega mišljenja in naših cerkvenih struktur, da bi živeli Božji klic Cerkvi sredi današnjih znamenj časa. Poslušanje celotnega Božjega ljudstva bo pomagalo Cerkvi, da bo sprejela pastoralne odločitve, ki bodo, kolikor je mogoče, odsevale Božjo voljo (MTK, *Sin.*, 68). Zadnji vidik, ki pomaga usmerjati sinodalne poti Cerkve, je biti v službi dialoga Boga s človeštvom (BR, 2) in skupaj hoditi po poti v smeri Božjega kraljestva (prim. C, 9; RM, 20). Če povzamemo, lahko rečemo, da se sinodalni proces želi premikati v smeri Cerkve, ki bi bila rodovitnejša v službi prihajajočega nebeškega kraljestva.

1.4 Vsebina sinode – za sinodalno Cerkev: občestvo, sodelovanje in poslanstvo

Ob obhajanju 50. obletnice ustanovitve škofovske sinode v oktobru 2015 je papež Frančišek poudaril, da »svet, v katerem živimo in smo ga poklicani ljubiti in mu služiti, kljub nasprotjem, ki vladajo v njem, izziva Cerkev, da okrepi sodelovanje na vseh področjih svojega poslanstva«.

Ta klic k sodelovanju v poslanstvu Cerkev je namenjen vsemu Božjemu ljudstvu. Papež Frančišek je to poudaril, ko je celotno Božje ljudstvo neposredno povabil k sodelovanju pri prizadevanju Cerkev za ozdravljenje: »Vsak krščeni naj se čuti vključenega v cerkveno in družbeno preobrazbo, ki ju tako zelo potrebujemo. Ta preobrazba zahteva osebno in občestveno spreobrnjenje, da bomo na stvari gledali tako, kot jih vidi Bog.« Aprila 2021 je papež Frančišek razglasil sinodalno pot vsega Božjega ljudstva, ki se bo začela oktobra 2021 v vsaki krajevni Cerkv in bo svoj višek dosegla s splošnim zasedanjem škofovske sinode oktobra 2023.

KLJUČNE BESEDE SINODALNEGA PROCESA

Vsebina sinode je »sinodalna Cerkev«, katere razsežnosti so: **občestvo**, **sodelovanje** in **poslanstvo**. Vse tri se med seboj globoko prepletajo in so življenjski stebri sinodalne Cerkev. Med njimi nobena ni pomembnejša od druge. Nasprotno, vsaka bogati in usmerja drugi dve. Med njimi pa je dinamičen odnos, ki ga je treba ubesediti, upoštevajoč vse tri.

- **Občestvo**: v svoji dobroti volji Bog povezuje naše narode, ki so si med seboj različni, a edini v veri, po zavezi, ki jo sklepa s svojim ljudstvom. Občestvo, v katerem živimo, je najgloblje zakoreninjeno v ljubezni in edinosti Svete Trojice. Kristus nas je spravil z Očetom in nas zedinja med seboj v Svetem Duhu. Skupaj se navdihujemo ob poslušanju Božje besede, pri živem izročilu Cerkev in smo zakoreninjeni v skupnem *sensus fidei*. Vsak od nas ima svojo vlogo, ki jo mora izpolniti v razločevanju in uresničevanju Božjega klica za njegovo ljudstvo.
- **Sodelovanje**: poziv k vključevanju vseh članov Božjega ljudstva – laikov, posvečenih in redovnikov –, da bi si prizadevali za globoko in spoštljivo medsebojno poslušanje. To poslušanje ustvarja prostor za skupno poslušanje Svetega Duha in vodi naša pričakovanja za dobro Cerkev v tretjem tisočletju. Sodelovanje temelji na dejstvu, da so vsi verniki usposobljeni in poklicani za medsebojno služenje z darovi, ki jih je vsak prejel od Svetega Duha. V sinodalni Cerkv je vse občestvo v svobodi in bogati raznolikosti svojih članov poklicano, da skupaj *moli, posluša, analizira, se pogovarja, razločuje in svetuje* z namenom sprejemanja pastoralnih odločitev, ki bodo čim bolj izpolnile Božjo voljo (MTK, Sin., 67–68). Posebej si moramo prizadevati, da bi zagotovili vključevanje vseh, ki so na obrobjih ali se čutijo izključene.
- **Poslanstvo**: Cerkev obstaja, da bi evangelizirala. Nikoli se ne smemo osredotočati samo nase. Naše poslanstvo je pričevanje Božje ljubezni v celotni človeški družini. Sinodalni proces vsebuje globoko misijonarsko razsežnost. Njegov cilj je, da usposobi Cerkev za boljše pričevanje evangelija, posebej tistim, ki živijo na duhovnih, družbenih, ekonomskih, političnih, geografskih in življenjskih obrobjih našega sveta. Sinodalnost je torej pot, po kateri lahko Cerkev rodovitneje izpolni svoje evangelizacijsko poslanstvo v tem svetu kot kvas v službi prihajajočega Božjega kraljestva.

1.5 Izkušnja na krajevni ravni

Prva faza sinodalnega procesa je poslušanje na ravni krajevnih Cerkev. Po slovesnem obhajanju odprtja sinode v Rimu v soboto, 9. oktobra 2021, se bo v nedeljo, 17. oktobra 2021, začelo sinodalno obdobje po škofijah. Generalni tajnik škofovske sinode, kardinal Mario Grech, je v maju 2021 pisal vsem škofom s povabilom, da imenujejo zadolženo osebo ali ekipo, ki bo vodila proces poslušanja na krajevni ravni. Ta oseba oziroma ekipa bo imela tudi nalogo povezovanja med župnijami in škofijami ter tudi med škofijami in škofovsko konferenco. Krajevne Cerkve so povabljeni, da svoje odgovore posredujejo škofovski konferenci, ki bo potem vse ideje zbrala do končnega datuma v aprilu 2022. Na ta način bodo lahko škofovske konference in sinodi vzhodnih Cerkev vsaka na svoj način oblikovale povzetke za škofovsko sinodo. Material bo zbran in uporabljen kot izhodišče za pripravo dveh delovnih dokumentov (znanih kot *Instrumentum laboris*). Končno pa se bo oktobra 2023 v Rimu odvila sinoda škofov.

Kot je zapisano v Pripravljalnem dokumentu (št. 31):

Namen prvega dela sinodalne poti je spodbuditi obsežen postopek posvetovanja, da bi zbrali bogate izkušnje živete sinodalnosti v njenih različnih izrazih in vidikih ter pri tem vključili pastirje in vernike krajevnih Cerkev na vseh različnih ravneh, z najprimernejšimi sredstvi v skladu s posebnimi krajevnimi razmerami. Posvetovanje, ki ga usklajuje škof, je naslovljeno »na duhovnike, diakone in verne laike različnih Cerkev, tako posameznike kot združenja, ne da bi pri tem spregledali dragocen prispevek, ki ga lahko dajo posvečeni moške in žene« (EC, 7). Posebej se zahteva prispevek sodelovalnih teles krajevnih Cerkev, zlasti duhovniškega sveta in pastoralnega sveta, iz katerih se lahko »sinodalna Cerkev /resnično/ začne oblikovati«. Prav tako dragocen bo prispevek drugih cerkvenih subjektov, ki bodo prejeli pripravljani dokument, in tistih, ki bodo svoj prispevek poslali neposredno. Nazadnje bo izrednega pomena, da bodo prostor našli tudi ubogi in izključeni, ne le tisti, ki imajo določeno vlogo ali odgovornost v krajevnih Cerkvah.

Redovne skupnosti, laiška gibanja, združenja vernikov in druge cerkvene skupine naj pogumno sodelujejo pri sinodalnem procesu znotraj svoje krajevne Cerkve. Imajo pa tudi možnost – in isto velja za katero koli skupino ali posameznika, ki nima možnosti, da bi to storil na krajevni ravni –, da svoj prispevek pošljejo naravnost na generalno tajništvo, kot je nakazano v dokumentu *Episcopalis communio* (6. člen, *Posvetovanje z Božjim ljudstvom*):

§ 1 Posvetovanje z Božjim ljudstvom poteka v krajevnih Cerkvah preko škofovskih zborov, večjih patriarhalnih in nadškofijskih Cerkev, svetov hierarhov in združenj hierarhov Cerkev *sui iuris* ter škofovskih konferenc. V vsaki krajevni Cerkev se škofje posvetujejo z Božjim ljudstvom, opirajoč se na ustanove sodelovanja, ki so predvidene po cerkvenem pravu, ne da bi izključili tudi druge ustrezne načine, ki jih pojmujejo kot primerne.

§ 2 Zveze, federacije in konference moških in ženskih ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja svetujejo svojim vrhovnim predstojnikom, ki lahko po svoji presoji povprašajo svoje svete in tudi druge člane omenjenih ustanov in družb.

§ 3 Podobno se tudi združenja vernikov, priznana s strani Svetega sedeža, posvetujejo s svojimi člani.

§ 4 Dikasteriji rimske kurije prispevajo svoj delež, upoštevajoč svoje ustrezne pristojnosti.

§ 5 Generalno tajništvo škofovske sinode lahko seže tudi po drugih oblikah posvetovanja z Božjim ljudstvom.

Vsaka faza poslušanja naj se prilagodi krajevnim razmeram. Verjetno bodo oddaljene osebe in občestva, ki imajo omejen dostop do interneta, imele drugačen način dela kot urbana naselja. Občestva, ki se trenutno spopadajo s pandemijo COVID-19, bodo dialog in poslušanje verjetno oblikovale drugače kot tiste, v katerih je okrevanje na visoki stopnji. Ne glede na krajevne razmere vabimo škofijske referente, da si prizadevajo za največje možno vključevanje in sodelovanje čim večjega števila oseb, **posebej tistih, ki so »na obrobju« in so pogosto izključene ali pozabljene.** Opogumljanje za čim širše sodelovanje bo zagotovilo, da bodo povzetki, oblikovani na ravni škofij, škofovskih konferenc in celotne Cerkve, zares odsevali resničnost in živeto izkušnjo Božjega ljudstva. Vključevanje Božjega ljudstva je temeljnega pomena in za mnoge ustvarja prvi stik s sinodalno izkušnjo. Zato je bistveno, da bodo vsako dejanje poslušanja na lokalni ravni usmerjali principi občestvenosti, sodelovanja in poslanstva, ki navdihujejo sinodalno pot. Potek sinodalnega procesa na krajevni ravni mora vključevati tudi:

- **razločevanje** s poslušanjem, da se ustvari prostor vodstvu Svetega Duha;
- **dostopnost**, da se zagotovi sodelovanje največjega možnega števila oseb ne glede na prostor, jezik, stopnjo izobrazbe, družbenoekonomski status, sposobnosti/omejitve in materialno stanje;
- **kulturno zavest** za obhajanje in sprejemanje različnosti znotraj krajevnega občestva;
- **vključevanje:** narediti vse, kar je mogoče, da bi vključili tiste, ki se čutijo izključene ali zapostavljene;
- **partnerstvo**, ki temelji na modelu soodgovornosti v Cerkvi;
- **spoštovanje** pravic, dostojanstva in mnenja vsakega udeleženca;
- **skrbni povzetki**, ki naj zares odsevajo vse kritične poglede ali pohvale v odgovorih, vključno s pogledi, ki jih bo izrazila le manjšina udeležencev;
- **preglednost:** zagotoviti jasnost in preglednost postopka vabil, sodelovanja, vključevanja in zbiranja prispevkov;
- **pravičnost:** zagotoviti, da bo vsaka oseba, ki se bo vključila v proces poslušanja, obravnavana na enak način, tako da bo vsak glas primerno slišan.

Škofijske referente spodbujamo, da zajamejo bogato življenjsko izkušnjo Cerkve na svoji krajevni ravni. Med celotno škofijsko fazo je dobro upoštevati principe sinodalnega procesa in potrebo po določeni strukturi dobrega pogovora. To bo olajšalo povzemanje in učinkovito obveščanje za pisanje delovnih dokumentov (*Instrumentum laboris*). Želimo biti pozorni na to, kako Duh govori po Božjem ljudstvu.

2. NAČELA SINODALNEGA PROCESA

2.1 Kdo lahko sodeluje?

V evangelijih vidimo, da se Jezus obrača na vse. Ne rešuje le oseb kot posameznikov, ampak kot ljudstvo, ki ga zbira skupaj kot en pastir vse črede (prim. Jn 10,16). Jezusovo služenje nam pokaže, da nihče ni izključen iz Božjega odrešenjskega načrta.

Evangelizacijskega dela in sporočila odrešenja ne moremo razumeti brez Jezusove nenehne odprtosti za čim širše možno občinstvo. Evangeliji ga imenujejo *množica*, sestavljena iz vseh ljudi, ki hodijo za njim, in vseh, ki jih kliče na pot za seboj. Drugi vatikanski koncil poudarja: »Vsi ljudje so poklicani, da pripadajo novemu božjemu ljudstvu« (C 13). Bog resnično deluje v vseh ljudeh, ki jih je zbral. Zato se »celota vernikov, ki imajo maziljenje Svetega Duha, /.../ v verovanju ne more motiti. In to svojo posebno lastnost razodeva z nadnaravnim verskim čutom vsega ljudstva, »ko od škofov do zadnjih vernih laikov« izpričuje svoje vesoljno soglasje v stvareh vere in npravnosti« (C 12). Koncil nato poudarja, da takšno razločevanje, ki ga spodbuja Sveti Duh, poteka v dialogu med vsemi ljudstvi, ki prebirajo znamenja časa v zvestobi naukom Cerkve.

V tej luči je cilj škofijske faze posvetovanje z Božjim ljudstvom, da se sinodalni proces izvede s poslušanjem **vseh krščeni**. S sklicem sinode vabi papež Frančišek vse krščene k sodelovanju v sinodalnem procesu, ki se bo začel na škofijski ravni. Škofije so poklicane upoštevati dejstvo, da so glavni subjekt sinodalne izkušnje vsi krščeni. Posebno pozornost je treba nameniti tistim, ki so v nevarnosti, da bi bili izključeni: ženskam, invalidom, beguncem, migrantom, starejšim, ljudem, ki živijo v revščini, katoličanom, ki le redko živijo svojo vero ali je sploh ne živijo itd. Z ustvarjalnimi sredstvi je treba vključiti tudi otroke in mladino.

Vsi krščeni skupaj so subjekt *sensus fidelium*, živi glas Božjega ljudstva. Hkrati pa je za popolno udeležbo pri razločevanju pomembno, da krščeni slišijo glasove drugih ljudi v svojem krajevnem okolju, tudi ljudi, ki niso več versko dejavni, vernikov drugih veroizpovedi, ljudi brez verskega prepričanja itd. Koncil je namreč določil: »Veselje in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh kakor koli trpečih, so hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev. In ničesar resnično človeškega ni, kar bi ne našlo odmeva v njihovih srcih« (CS 1).

Ker so torej **vsi krščeni** posebej poklicani, da sodelujejo v sinodalnem procesu, **nihče** – ne glede na versko pripadnost – **ne bi smel biti izključen** iz njega. Vsi, ki želijo pomagati Cerkvi na njeni sinodalni poti v iskanju dobrega in resničnega, lahko prispevajo svoj pogled in izkušnje. To še posebej velja za tiste, ki so najbolj ranljivi ali odrinjeni na rob.

2.2 Resnično sinodalni proces: poslušanje, razločevanje in sodelovanje

Sinodalni proces je predvsem *duhovni* proces. Ni le mehanično zbiranje podatkov ali vrsta srečanj in razprav. Sinodalno poslušanje je usmerjeno k *razločevanju*. Od nas zahteva, da se učimo in izvajamo umetnost osebnega in skupnega razločevanja, se poslušamo, poslušamo svoje versko izročilo in znamenja časa ter skušamo razločiti, kaj Bog govori vsem nam. Papež Frančišek tako opisuje oba med seboj povezana cilja tega procesa poslušanja: »Poslušati Boga, da bomo z njim slišali krik njegovega ljudstva; poslušati njegovo ljudstvo, dokler ne bomo v sozvočju z voljo, h kateri nas kliče Bog.«⁴

Tovrstno razločevanje ni le enkratna vaja, ampak način življenja, utemeljen v Kristusu pod vodstvom Svetega Duha, življenje za večjo Božjo slavo. Skupno razločevanje pomaga pri izgradnji cvetočih in odpornih skupnosti za današnje poslanstvo Cerkve. Razločevanje je Božja milost, ki zahteva naše človeško sodelovanje: molitev, razmišljanje, spremljanje notranjega razpoloženja, poslušanje ter pristen, pomenljiv in sprejemajoč pogovor.

Cerkev nam ponuja več ključev razumevanja duhovnega razločevanja. V duhovnem smislu je razločevanje umetnost razlaganja, v katero smer nas vodijo srčne želje, ne da bi se pustili zapeljati tistemu, kar bi nas vodilo, kamor ne želimo. Razločevanje vključuje razmislek ter zaposli srce in glavo pri sprejemanju odločitev, s katerimi iščemo in najdemo Božjo voljo v našem konkretnem življenju.

Če je poslušanje metoda sinodalnega procesa in je razločevanje cilj, potem je sodelovanje pot. Če spodbujamo sodelovanje, nas to vodi iz samih sebe k vključevanju drugih, ki imajo drugačna stališča od naših. Če poslušamo tiste, ki imajo enake poglede kot mi, ne bomo želi sadov. Dialog vključuje združevanje različnih mnenj. Bog pogosto govori z glasovi tistih, ki jih zlahka izključimo, zavržemo ali odpišemo. Še zlasti se moramo potruditi, da bomo prisluhnili tistim, ki bi se nam morda zdeli nepomembni, in tistim, ki nas silijo, da razmislimo o novih stališčih, ki bi lahko spremenila naš način razmišljanja.

2.3 Odnos do sodelovanja v sinodalnem procesu

Papež Frančišek je ob različnih priložnostih govoril o tem, kako se konkretno izraža praksa sinodalnosti. V nadaljevanju so našteje posebne drže, ki bodo omogočale resnično poslušanje in dialog, ko bomo sodelovali v sinodalnem procesu.

- **Sinodalnost zahteva čas za podelitev.** Vabljeni smo, da govorimo s pristnim pogumom in poštenostjo (*parrhesia*) in tako vključujemo *svobodo*, *resnico* in *ljubezen*. Po dialogu lahko vsi rastejo v razumevanju.

⁴ Frančišek, Govor na slovesnosti ob 50. obletnici ustanovitve škofovske sinode (17. oktober 2015).

- **Ponižnost pri poslušanju potrebuje tudi pogum pri govorjenju.** Vsakdo ima pravico biti slišan, tako kot ima vsak pravico govoriti. Sinodalni dialog je odvisen od poguma tako pri govorjenju kot pri poslušanju. Ne gre za razprave, v katerih bi prepričevali druge, ampak za sprejemanje tega, kar drugi povedo. Sveti Duh tako lahko govori v korist vseh (1 Kor 12,7).
- **Dialog nas vodi k novosti.** Pripravljeni moramo biti na spreminjanje svojega mnenja glede na to, kar bomo slišali od drugih.
- **Odprtost za spreobrnjenje in spremembe.** Pogosto se upiramo temu, za kar nas poskuša navdušiti Sveti Duh. Poklicani smo k opuščanju stališč samovšečnosti in udobja, zaradi katerih se odločamo zgolj na podlagi tega, kako smo nekaj počeli v preteklosti.
- **Sinode so cerkvena vaja razločevanja.** Razločevanje temelji na prepričanju, da Bog deluje v svetu in da smo poklicani poslušati navdihe Svetega Duha.
- **Smo znamenja Cerkve, ki posluša in je na poti.** V poslušanju Cerkev sledi zgledu samega Boga, ki posluša krik svojega ljudstva. Sinodalni proces nam daje priložnost, da se odpremo in pristno poslušamo, ne da bi se zatekali k že pripravljenim odgovorom ali vnaprej oblikovanim sodbam.
- **Odvrzimo predsodke in stereotype.** Naše šibkosti in težnja h grešnosti nas lahko obremenjujejo. Prvi korak k poslušanju je, da svoj um in srce osvobodimo predsodkov in stereotipov, ki nas vodijo na napačno pot, k nevednosti in delitvam.
- **Premagajmo nadlogo klerikalizma.** Cerkev je Kristusovo telo, polno različnih karizem, v kateri ima vsak član edinstveno vlogo. Vsi smo med seboj odvisni in si delimo enako dostojanstvo znotraj svetega Božjega ljudstva. Po Kristusovi podobi je resnična moč v služenju. Sinodalnost pastirje poziva, naj pozorno prisluhnejo čredi, ki jim je zaupana, laike pa, naj brez zadržkov in iskreno izrazijo stališča. Vsi poslušajo drug drugega iz ljubezni, v duhu občestva in našega skupnega poslanstva. Tako se bo moč Svetega Duha kazala na različne načine v celotnem Božjem ljudstvu in po njem.
- **Rešimo se virusa samozadostnosti.** Vsi smo na istem čolnu. Skupaj sestavljamo Kristusovo telo. Če opustimo privid samozadostnosti, se lahko učimo drug od drugega, hodimo skupaj in služimo drug drugemu. Lahko gradimo mostove onkraj zidov, ki nam včasih grozijo z ločitvami – zidov starosti, spola, bogastva, različnih sposobnosti, stopnje izobrazbe itd.
- **Premagujmo ideologije.** Izogibati se moramo temu, da bi dajali večji pomen idejam kot resničnemu življenju v veri, ki jo ljudje živijo na konkreten način.

- **Vzbudimo upanje.** Dejanja pravičnosti in resnice ne želijo pritegniti pozornosti ali priti na naslovnice, temveč je njihov cilj biti zvest Bogu in služiti njegovemu ljudstvu. Poklicani smo biti svetilniki upanja in ne preroki pogube.
- **Sinode so čas za sanje in »preživljanje časa s prihodnostjo«.** Povabljeni smo k ustvarjanju krajevnega procesa, ki bo navdihoval ljudi in iz katerega ne bo nihče izključen, ter ustvarjati vizijo prihodnosti, polno veselja evangelija. Sodelujočim lahko pomagajo naslednja priporočila (prim. *Christus Vivit*):
 - o **imeti inovativen pogled:** ustvarjalno in z nekaj drznosti razviti nove pristope;
 - o **biti vključujoč:** sodelujoča in soodgovorna Cerkev, ki je sposobna ceniti svojo bogato raznolikost, sprejema vse tiste, ki jih pogosto pozabljamo ali se zanje ne zmenimo;
 - o **odpreti um:** izogibajmo se ideološkim oznakam in uporabljajmo vse metodologije, ki so že obrodile sadove;
 - o **poslušati vsakogar in vse:** če se učimo drug od drugega, bomo lahko bolje odražali čudovito večplastno resničnost, kakršna naj bi bila Kristusova Cerkev;
 - o **interpretacija »skupne hoje«:** hoditi po poti, na katero Bog kliče Cerkev za tretje tisočletje;
 - o **razumeti idejo soodgovorne Cerkve:** ceniti in vključevati edinstveno vlogo in poklic vsakega člana Kristusovega telesa za prenavo in izgradnjo celotne Cerkve;
 - o **po ekumenskem in medverskem dialogu iti k drugim:** sanjati skupaj in hoditi skupaj z vso človeško družino.

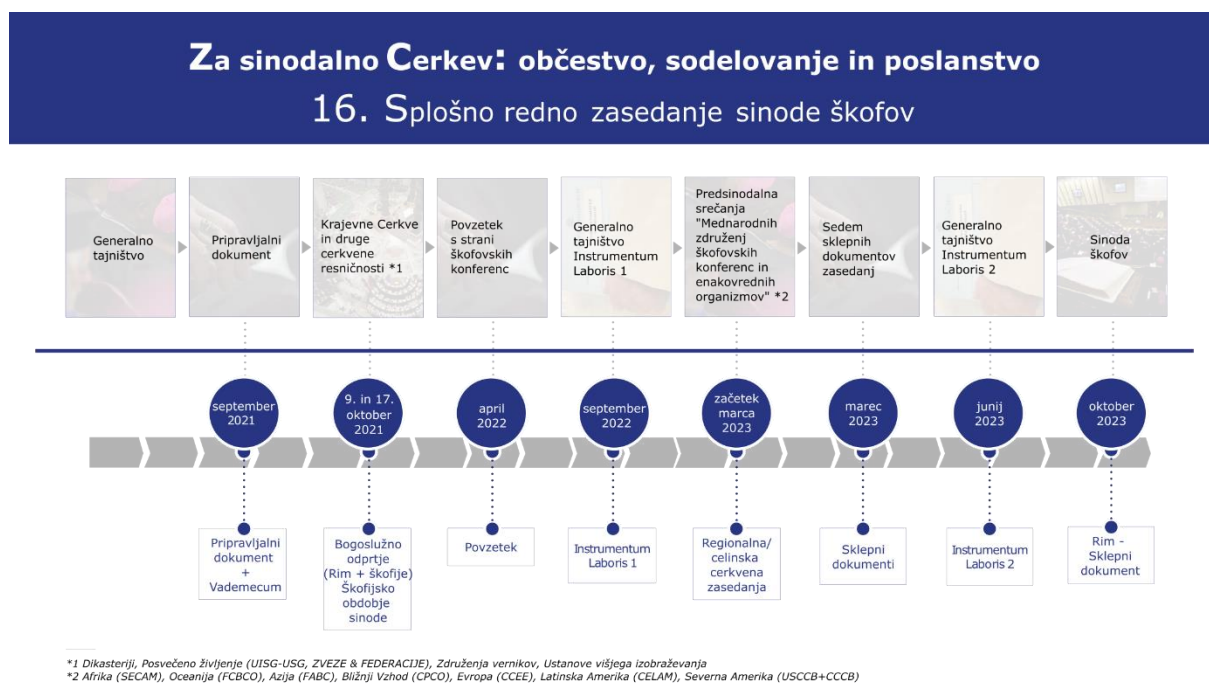
2.4 Izogibanje nevarnostim

Tako kot vedno, ko gremo na pot, se moramo zavedati možnih nevarnosti, ki bi lahko ovirale naš napredek v času sinodalnosti. Navajamo nekaj nevarnosti, ki se jim je treba izogniti, če želimo spodbuditi živahen in rodoviten sinodalni proces.

- 1) **Skušnjava, da bi vodili sami sebe, namesto da bi se pustili voditi Bogu.** Sinodalnost ni strateška naloga podjetja, ampak gre za duhovni proces, ki ga vodi Sveti Duh. Skušnjava nas lahko zavede, da pozabimo, da smo romarji in služabniki na poti, ki nam jo je pripravil Bog. Naša skromna prizadevanja za organizacijo in usklajevanje so v službi Boga, ki nas vodi na poti. Mi smo glina v rokah božanskega Lončarja (Iz 64,8).
- 2) **Skušnjava, da bi se osredotočali nase in na svoje trenutne skrbi.** Sinodalni proces je priložnost, da se odpremo, pogledamo okoli sebe, vidimo stvari z drugih vidikov in gremo kot misijonarji na obrobja. Zato moramo razmišljati dolgoročno. To pomeni tudi, da moramo razširiti svoj pogled na razsežnost celotne Cerkve in si zastavljati vprašanja, kot so: Kakšen je Božji načrt za Cerkev tukaj in zdaj? Kako lahko uresničimo Božje sanje za Cerkev na krajevni ravni?

- 3) **Skušnja, da bi vidili le »težave«.** Čeprav je izzivov, težav in stisk, s katerimi se soočata svet in Cerkev, veliko, bomo preobremenjeni, obupani in cinični, če bomo pogled upirali le na težave. Če bomo pozornost posvečali le temi, bomo morda spregledali svetlobo. Namesto da se osredotočamo le na tisto, kar nam ne gre dobro, bodimo hvaležni, da Sveti Duh ustvarja življenje, in pogledjmo, kako lahko omogočimo, da bi Bog deloval še polneje.
- 4) **Skušnja, da pozornost posvetimo le strukturam.** Sinodalni proces bo seveda zahteval prenovo struktur na različnih ravneh Cerkve, da bi spodbudil globlje občestvo, polnejše sodelovanje in rodovitnejše poslanstvo. Kljub temu se izkustvo sinodalnosti ne bi smelo posvečati predvsem strukturam, ampak izkušnji skupne hoje, da bi po navdihu Svetega Duha razločili nadaljnjo pot. Spreobrnjenje in prenova struktur se bosta uresničila le s trajnim spreobračanjem in prenovo vseh udov Kristusovega telesa.
- 5) **Skušnja, da ne bi pogledali onkraj vidnih meja Cerkve.** Pri izražanju evangelija v našem življenju laiki in laikinje delujejo kot kvas v svetu, v katerem živimo in delamo. Sinodalni proces je čas za dialog z osebami iz sveta ekonomije in znanosti, politike in kulture, umetnosti in športa, medijev in družbenih pobud. To bo čas za razmislek o ekologiji in miru, življenjskih vprašanjih in migracijah. Če želimo izpolniti svoje poslanstvo v svetu, moramo stvari videti širše. To je tudi priložnost za poglobitev ekumenske hoje z drugimi krščanskimi veroizpovedi in našega razumevanja z drugimi verskimi izročili.
- 6) **Skušnja, da bi izpred oči izgubili cilje sinodalnega procesa.** Ko bomo hodili po sinodalni poti, moramo biti previdni, da bo sinodalni proces kljub morebitnim obsežnim razpravam pred seboj ohranil cilj razločevanja tega, kako nas Bog kliče, da skupaj hodimo naprej. Sinodalni proces ne more rešiti vseh naših skrbi in težav. Sinodalnost je naravnost in pristop za soodgovorno napredovanje v odprtosti za skupno sprejemanje Božjih sadov skozi čas.
- 7) **Skušnja konflikta in delitev.** »Da bi bili vsi eno« (Jn 17,21). To je goreča Jezusova molitev k Očetu, v kateri prosi za edinost med svojimi učenci. Sveti Duh nas vodi globlje v občestvo z Bogom in med seboj. Semena delitev ne obrodijo sadov. Nesmiselno je vsiljevati svoje ideje celotnemu telesu, tako da pritiskamo ali omalovažujemo tiste, ki mislijo drugače.
- 8) **Skušnja, da bi sinodo imeli za nekakšen parlament.** S tem bi sinodalnost zamenjali za »politično bitko«, v kateri mora ena stran premagati drugo, da bi lahko vladala. Nasprotovati drugim ali spodbujati spore, ki vnašajo delitve, ogrožajo edinost in občestvo Cerkve, je v nasprotju z duhom sinodalnosti.
- 9) **Skušnja, da bi poslušali le tiste, ki že sodelujejo v cerkvenih dejavnostih.** Ta pristop je morda lažji, vendar zanemarja pomemben del Božjega ljudstva.

3. SINODALNI PROCES

Slika 1: Infografika prikazuje celoten potek sinodalnega procesa. Generalno tajništvo objavlja *Pripravljalni dokument* in *Vademekum*, ki sta orodji za krajevne Cerkve pri izvajanju škofijske faze sinode. Sadove škofijske faze bo vsaka krajevna Cerkev zbrala v povzetek. Nato bodo škofovske konference in sinodi vzhodnih Cerkev pripravile povzetke na podlagi povzetkov krajevnih Cerkev. Tudi druge cerkvene ustanove bodo prejele *Vademekum* in vprašalnik (glej peti del) za sodelovanje v posvetovanju in bodo lahko izdelale svoje povzetke. Med drugim so to tudi dikasteriji rimske kurije, Zveza vrhovnih predstojnikov in Mednarodna zveza vrhovnih predstojnikov (USG in UISG), druge zveze in federacije posvečenega življenja, mednarodna laična gibanja, univerze in teološke fakultete. Generalno tajništvo bo izdelalo prvo izdajo *Instrumentum Laboris* (delovni dokument) na podlagi povzetkov, ki jih bo prejelo od škofovskih konferenc, sinod vzhodnih Cerkev in drugih cerkvenih ustanov, ki jih omenja *Episcopalis Communio*. O prvem dokumentu *Instrumentum Laboris* se bo nato razpravljalo na celinskih srečanjih (glej odsek 3.3 spodaj). Na podlagi dokumentov, ki bodo nastali na celinski ravni, bo Generalno tajništvo škofovske sinode pripravilo drugo izdajo *Instrumentum Laboris* za uporabo na zasedanju škofovske sinode oktobra 2023.

3.1 Škofijska faza

Velik del bogastva faze poslušanja bo izhajal iz razprav med župnijami, laičnimi gibanji, šolami in univerzami, redovnimi kongregacijami, krajevnimi krščanskimi skupnostmi, družbenimi

akcijami, ekumenskimi in medverskimi gibanji ter drugimi skupinami. Škofje bodo sprožili proces, zato se bo sodelovanje na škofijski ravni najverjetneje usklajevalo po rednih komunikacijskih kanalih škofa ordinarija. Župnije z župnijskim pastoralnim svetom in škofije s škofijskim pastoralnim svetom lahko te obstoječe »sinodalne« organe uporabijo za organizacijo, spodbujanje in oživitev sinodalnega procesa na krajevni ravni pod pogojem, da bodo skušale doseči tudi obrobje in tiste glasove, ki jih je redko slišati. Ne gre za to, da bi preobremenjevali škofije in župnije, temveč da bi vključili sinodalni proces v življenje krajevne Cerkve na ustvarjalne načine, ki bodo spodbujali poglobljeno občestvo, polnejše sodelovanje in plodnejše poslanstvo.

V fazi poslušanja spodbujamo ljudi, da se zbirajo, skupaj odgovorijo na vprašanja/podobe/scenarije, se med seboj poslušajo ter podajo individualne in skupinske povratne informacije, ideje, odzive in predloge. Če bodo okoliščine (kot so omejitve pandemije ali fizična razdalja) oteževale interakcijo v živo, lahko uporabimo moderirane spletne skupine za razpravo, samostojne spletne dejavnosti, skupine za klepet, telefonske klice in različne oblike družbene komunikacije, pa tudi fizične in spletne vprašalnike. Za spodbujanje razmišljanja in dialoga lahko uporabimo gradivo za molitev, premišljevanja ob Svetem pismu in cerkveno glasbo, pa tudi umetniška dela, poezijo itd.

Škofijska faza je priložnost, da župnije in škofije spoznajo, doživijo in skupaj živijo sinodalno pot ter tako odkrijejo in razvijejo sinodalna orodja in poti, ki so najbolj primerni za njihov krajevni kontekst. To bo nazadnje postal nov slog krajevnih Cerkva na poti sinodalnosti.

Sinoda ne pričakuje le odgovorov kot prispevka za sinodalno zasedanje škofov, ki bo oktobra 2023 v Rimu, ampak želi tudi spodbujati in razvijati prakso in izkušnje *sinodalnosti* v procesu in v prihodnje. Na voljo so odlični viri tistih krajevnih Cerkva, ki so se že podale na to pot: na primer [Metodološki priročnik za cerkveni zbor Latinskoameriške škofovske konference](#) in [Plenarni svet Avstralije](#) ter njegovi [ključni dokumenti](#). Radi bi vas spodbudili, da si pogledate te vire, ki vam lahko pomagajo in vas navdihujejo pri vašem delu v vaši krajevni Cerkvi.

3.2 Vloga škofovskih konferenc in sinodov vzhodnih Cerkva

Ko bo škofijska faza dosegla vrhunec v škofijskem predsinodalnem srečanju in škofijskem povzetku, bodo škofovske konference in sinodi vzhodnih Cerkva zbrali prispevke in povratne informacije, ki jih bodo prejeli od škofij in eparhij, in pripravili povzetke, ki bodo ustrezno zajemali prispevke sodelujočih na krajevni ravni. Škofovske konference in sinodi vzhodnih Cerkva bodo na svojem predsinodalnem srečanju razločevali in zbrali širši povzetek.

Ti povzetki bodo nato služili kot podlaga za prvo izdajo dokumenta *Instrumentum Laboris*, ki ga bo izdalo Generalno tajništvo škofovske sinode.

3.3 Celinska faza

Začetni *Instrumentum Laboris* bo »delovni dokument« za sedem celinskih srečanj v Afriki (SECAM), Oceaniji (FCBCO), Aziji (FABC), Bližnjem vzhodu (CPCO), Latinski Ameriki (CELAM), Evropi (CCEE) in Severni Ameriki (USCCB in CCCB).

Na teh sedmih mednarodnih srečanjih bodo pripravili sedem *končnih dokumentov*, ki bodo služili kot podlaga za drugi *Instrumentum Laboris*, ki ga bodo oktobra 2023 škofje uporabljali na zasedanju škofovske sinode.

3.4 Zasedanje škofovske sinode

Škofje in poslušalci se bodo oktobra 2023 zbrali skupaj s svetim očetom papežem Frančiškom na zasedanju škofovske sinode v Rimu, kjer se bodo pogovarjali in poslušali na podlagi sinodalnega procesa, ki se je začel na krajevni ravni. Cilj škofovske sinode ni, da zasenčijo škofijske, škofovske konference/sinode vzhodnih Cerkev in celinske faze, temveč na vesoljni ravni razločujejo glas Svetega Duha, ki govori po vsej Cerkvi.

3.5 Faza uresničevanja

Ker želi sinoda spodbujati nov slog življenja občestva, sodelovanja in poslanstva Cerkve, bo faza izvajanja ključna za skupno hojo po poti sinodalnosti. To uresničevanje naj doseže vse krajevne Cerkev po vsem svetu, tako da bo izhodišče in cilj sinodalnega procesa celotno Božje ljudstvo (ES, 7). V tem pogledu so lahko v pomoč referenti na ravni škofije ter druge osebe in organi, ki so sodelovali v škofijski fazi, vključno s škofijskim pastoralnim svetom, duhovniškim svetom in župnijskimi pastoralnimi sveti.

Upamo, da bo izkustvo sinodalnega procesa prineslo novo pomlad za poslušanje, razločevanje, dialog in odločanje, tako da bo lahko celotno Božje ljudstvo pod vodstvom Svetega Duha bolje hodilo skupaj drug z drugim in s celotno človeško družino.

4. HODITI SINODALNO POT V ŠKOFIJAH

4.1 Povzetek tega, kar se predvideva v škofijski fazi

Prva stopnja sinodalnega procesa predstavlja temelj za vse druge faze, ki bodo sledile. Škofijska faza je več kot zgolj izpolnjevanje vprašalnika; pod vodstvom Svetega Duha naj bi čim večjemu številu posameznikov ponudila resnično *sinodalno izkušnjo* v poslušanju drug drugega in skupni hoji naprej.

Božji Duh, ki razsvetljuje in oživlja skupno hojo, je isti Duh, ki deluje v poslanstvu, ki ga je Jezus zaupal svojim apostolom. Sveti Duh deluje v vseh generacijah učencev, ki poslušajo Božjo Besedo in jo uresničujejo. Sveti Duh, ki ga pošilja Jezus Kristus, potrjuje nadaljevanje Jezusovega evangelija, razsvetljuje vedno nove globine Božje besede in navdihuje odločitve, potrebne za podpiranje poti Cerkve ter poživitev njenega poslanstva (prim. Janez 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15) (PD, 16).

Pripravljalni dokument opisuje dve »podobi« iz Svetega pisma, da bi nas navdihoval na poti izgradnje sinodalne Cerkve. Prva podoba izhaja iz »skupnostnega prizora«, ki nenehno spremlja pot evangelizacije, od Jezusovega služenja do oznanjevanja: vsak najde svoje mesto – množica, apostoli in Gospod (PD 17-21). Druga podoba se nanaša na prizor s Svetim Duhom, v katerem Peter in prva skupnost prepoznata nevarnost postavljanja neupravičenih omejitev pri širjenju vere (PD 22-24). Radi bi vas spodbudili, da razmislite o teh dveh podobah kot viru hrane in navdiha v sinodalnem procesu.

Evangelij priča o tem, da je Jezus nenehno pristopal k ljudem, ki so bili izključeni, odrinjeni na rob in pozabljeni. Pogosta značilnost Jezusovega služenja je bila, da se je vera vedno pojavila, ko so bili ljudje cenjeni: slišala se je njihova prošnja, dobili so pomoč v težavah, cenjena je bila njihova razpoložljivost, njihovo dostojanstvo je potrdil Božji pogled in se je obnovilo v skupnosti. Kakor je Petra spremenila njegova izkušnja s Kornelijem, si moramo tudi mi dovoliti preobrazbo, h kateri nas vabi Bog. Bog nas v sinodalnem procesu vodi na skupno pot spreobračanja po tem, kar doživljamo drug z drugim. Bog nas doseže po drugih in druge doseže po nas, pogosto na presenetljive načine.

Da bi se to zgodilo, je treba vložiti veliko truda, da bi na pomenljiv način vključili čim večje število ljudi. To je prva odgovornost referenta na škofijski ravni, imenovanega za vodenje in spodbujanje škofijske faze sinodalnega procesa. Površen ali vnaprej zapisan prispevek, ki ne predstavi zvesto bogatih izkušenj ljudi, ne bo koristil, prav tako ne tisti, ki ne bo odražal celotnega spektra in raznolikosti izkušenj.

Zato bi se škofijska faza morala začeti s pripravljanjem najučinkovitejših načinov, s katerimi bi dosegli čim širše možno sodelovanje. Osebnostno moramo iti na obrobja, k tistim, ki so zapustili Cerkev, k tistim, ki vero redko prakticirajo ali je sploh ne, k tistim, ki živijo v revščini ali na robu, k beguncem, izključenim, tistim, ki nimajo glasu itd.

Srce sinodalne izkušnje je poslušanje Boga v poslušanju drug drugega po navdihu Božje besede. Drug drugega poslušamo, da bi bolje slišali glas Svetega Duha, ki danes govori v našem svetu. To se lahko zgodi med enim srečanjem, vendar močno priporočamo, da pripravite več srečanj, da se bo razvilo bolj vzajemno ozračje izmenjave, ko se bodo ljudje spoznali, si zaupali in začutili, da lahko bolj odkrito govorijo, kar ustvarja resnično sinodalno doživetje skupne hoje. Na srečanjih naj bo poleg bolj formalnih vidikov medsebojnega govorjenja in poslušanja tudi neformalni del. Romanja, skupinske dejavnosti, umetniško izražanje in celo odmori za kavo lahko spodbudijo čut za skupnost v izkušnji skupnega življenja.

Kako bodo srečanja potekala, je odvisno od vaših krajevnih okoliščin. Poveže se lahko več župnij, pa tudi službe, na primer za pastoralo zdravstva ali katoliškega izobraževanja, redovne skupnosti, laična gibanja in ekumenske skupine.

Vprašanja iz spodnjega vprašalnika (peti del) lahko spodbudijo, sprožijo in omogočijo izkušnjo izmenjave in poslušanja. Ni treba odgovoriti na vsa, izberite tista, ki so najpomembnejša za vaše krajevne okoliščine. Spodbujamo vas, da zastavite tudi druga vprašanja. Nekakšen splošni nasvet naj bo, da bolj poudarite vprašanja, ki bodo sprožila izpoved osebnih zgodb in izkušenj iz resničnega življenja, kot pa trditve, povezane z naukom. Za nekaj primerov glejte peti del.

Povratne informacije, ki jih prejmete med procesom poslušanja, je treba zbrati v povzetek. Kot je pojasnjeno v spodnjem načrtu (del 4.4), je treba povzetek napisati vsakič, ko se v škofiji odvija srečanje, kjer zberejo odgovore na vprašanja, opisana v tem dokumentu (peti del). Hkrati je treba za vsako škofijo in nazadnje za vsako škofovsko konferenco napisati povzetek. Cilj povzetkov na vseh ravneh ni izdelati splošni povzetek povedanega, niti izvajati akademskih dejavnosti. Povzetek je dejanje razločevanja pri izbiranju in pisanju, kaj bo prispevalo k naslednji stopnji sinodalnega procesa, tako da bo poslano na škofijo (v primeru posvetovanja v škofiji) in na koncu na škofovsko konferenco (v primeru povzetka, ki ga je napisala škofija). V tem smislu povzetek ni le poročilo o skupnih trendih in skupnih točkah, temveč poudarja tiste točke, ki sežejo do srca, navdihnejo izvorna stališča ali odpirajo nova obzorja. Povzetek bi moral posebno pozornost nameniti glasovom tistih, ki jih pogosto ne slišimo, in vključevati, kar bi lahko poimenovali »poročilo manjšin«. Povratne informacije ne smejo zgolj poudariti pozitivnih izkušenj, ampak osvetliti tudi zahtevne in negativne izkušnje, da bodo odražale resničnost slišane. Del **izkušenj** krajevnih srečanj je treba posredovati v povratnih informacijah: odnos sodelujočih ter veselje in izzive skupnega sodelovanja v razločevanju.

Povratne informacije s teh krajevnih srečanj boste nato zbrali v splošni povzetek na škofijski ravni. Povzetek, ki ga bo pripravila vsaka škofija na koncu tega poslušanja in razločevanja, bo njen konkretni prispevek k poti celotnega Božjega ljudstva. Lahko je tudi v pomoč pri določanju naslednjih korakov krajevne Cerkve na poti sinodalnosti. Za pospeševanje naslednjih faz sinodalnega procesa je pomembno, da sadove molitve in razmišljanja strnete na največ **deset strani**. Škofijskemu povzetku lahko priložite tudi druga besedila, ki bodo podpirala ali spremljala njegovo vsebino.

Povzetek vsake škofije ali eparhije bo nato izročen škofovskim konferencam ali sinodom vzhodnih Cerkev. Ti organi bodo na podlagi škofijsko-eparhijskih povzetkov pripravili svoj povzetek v enakem duhu razločevanja, kot je opisano zgoraj. Škofovske konference in sinodi vzhodnih Cerkev bodo nato pripravljene povzetek predložili Generalnemu tajništvu škofovske sinode, ki bo sestavilo prvo različico delovnega dokumenta (*Instrumentum Laboris*) na podlagi tega, kar je bilo izrečeno in doživeto na krajevni ravni.

4.2 Vloga škofa v sinodalnem procesu

Sinodalnosti ni brez pastoralne avtoritete zbora škofov pod primatom Petrovega naslednika, pa tudi pastoralne oblasti vsakega škofa ordinarija v škofiji, ki mu je zaupana. Služba škofov je, da so pastirji, učitelji in duhovniki svetega bogoslužja. Njihova karizma razločevanja jih kliče k temu, da so pristni varuhi, tolmači in pričevalci vere Cerkev v krajevnih Cerkvah, iz katerih je sestavljena ena in edina Katoliška cerkev (C 23). Celovitost sinodalnega procesa lahko resnično obstaja le s sodelovanjem krajevnih Cerkev, kar zahteva osebno udeležbo škofa ordinarija. »V moči te vesoljnosti prinašajo posamezni deli svoje darove drugim delom in vsej Cerkvi. Tako se celota in posamezni deli krepijo iz skupne medsebojne povezanosti vseh in v složnem prizadevanju za polnost edinosti« (C 13). Raznolikost krajevnih Cerkev ter njihov kontekst in kultura prinašajo različne darove celoti in bogatijo celotno Kristusovo telo. To je ključno za razumevanje cerkvene poti sinodalnosti.

Zato je temeljna vloga škofa ordinarija v tem sinodalnem procesu, da omogoča sinodalno izkušnjo celotnemu Božjemu ljudstvu na poti k bolj sinodalni Cerkvi. Škof ordinarij ima ključno vlogo pri poslušanju Božjega ljudstva v svoji škofijski Cerkvi. Po navdihu Svetega Duha lahko razloči najrodovitnejše procese poslušanja Božjega ljudstva v svoji škofiji na poti sinodalnosti, po kateri hodi celotna Cerkev. Škof ordinarij naj imenuje škofijskega referenta ali ekipo, ki mu bo pomagala pri tej nalogi. Skupaj lahko v molitvi razločujejo. Škof naj prevzame dejavno vlogo v škofijski fazi sinodalnega procesa. S svojim delom naj spodbuja odprt dialog sredi raznolikosti Božjega ljudstva.

Škof lahko poišče povratne informacije in sodelovanje, kjer koli bo to v pomoč v pripravljalnem procesu. Škof naj bo povezan z ustreznimi organi, organizacijami in strukturami v škofiji, med drugim s škofijskim pastoralnim svetom, duhovniškim svetom, župnijami, ustanovami posvečenega življenja, laičnimi gibanji, različnimi pastoralnimi službami (na primer v šolah in bolnišnicah) in škofijskimi komisijami, da bo spodbujal njihovo sodelovanje v sinodalnem procesu in jih prosil za pomoč, kjer je potrebno. Referent na ravni škofije naj bo pod vodstvom škofa neposredno povezan s koordinatorji v župnijah in drugih krajevnih občestvih, da bo lahko pripravil in omogočil postopek posvetovanja.

Hkrati lahko škof za ta namen zagotovi ustrezne vire, vključno s finančnimi, logističnimi, tehničnimi in kadrovskimi. Da bo sinodalni proces resnično prizadevanje za sodelovanje, je škofova vloga vključevati različne skupine in posameznike, tako da spodbuja široko sodelovanje vernikov in uspe doseči vso raznolikost Božjega ljudstva: duhovnike, diakone,

posvečene može in žene ter laike. Škofijske strukture, ki si že prizadevajo izvajati sinodalnost, so mu lahko v veliko oporo, zlasti škofijski pastoralni svet, duhovniški svet, župnijski pastoralni sveti itd.

Lahko napišete osebno pismo ali celo posnamete video, v katerem škof vse v škofiji povabi in spodbudi k sodelovanju v procesu poslušanja, dialoga in posvetovanja. Priporočamo, da škofijsko fazo sinodalnega procesa začnete in zaključite z liturgičnim slavljem, ki ga lahko vodi škof.

Škofova ključna vloga v procesu posvetovanja je, da posluša. Čeprav lahko osebno sodelovanje škofa ordinarija v poslušanju dobi različne oblike, naj sodeluje in posveča pozornost glasu vernikov. Poleg sodelovanja na krajevnih srečanjih po vsej škofiji lahko škof, če želi, skliče tudi priložnostna srečanja manjših skupin in povabi predstavnike iz vse škofije, zlasti tiste z obrobja. Poleg tega lahko posluša tudi tako, da preuči povratne informacije, zbrane na posvetovanjih, in opravi razločevanje o tem, kaj pravi Sveti Duh po ljudeh, ki so mu zaupani. Škof naj se redno sestaja z referentom na ravni škofije, da pregledata napredovanje posvetovanja in obravnavata morebitne izzive. Paziti je treba, da navzočnost škofa in duhovnikov ne bo imela nehotenega učinka, da bi zadušila pristen in neoviran prispevek vernikov, zlasti v okoliščinah, kjer je prišlo do škandalov, ali preprosto zaradi kulturno pogojene spoštljivosti.

Nazadnje škof skliče škofijsko predsinodalno srečanje, ki bo vrhunec škofijske faze, in sodeluje z referentom pri njegovi organizaciji. Na tem srečanju naj se zbere širok razpon predstavnikov iz vse škofije, da skupaj molijo, poslušajo, razmišljajo in razločujejo sinodalno pot, na katero Božji Duh kliče vso škofijo. Preden škof predloži škofijski povzetek škofovski konferenci, naj ga pregleda v sodelovanju z referentom na škofijski ravni. Zelo pomembno je omeniti, da škofijski povzetek ni namenjen temu, da bi škofa ordinarija postavljaj v dobro ali slabo luč. Škofijski povzetek bi moral biti iskreno poročilo o vsem, kar je bilo povedano med škofijsko fazo sinodalnega procesa, ter predstavljati različne poglede in stališča Božjega ljudstva.

Razumljivo je, da bo začetek tega posvetovalnega procesa med pastirji vzbudil vrsto občutkov, od navdušenja in veselja do tesnobe, strahu, negotovosti ali celo skepticizma. Takšni raznoliki odtenki v odzivih so pogosto del sinodalne poti. Škofje naj pozdravijo mešane odzive, ki se pojavljajo v škofiji, in hkrati spodbudijo odprtost za Svetega Duha, ki pogosto deluje na presenetljive in osvežujoče načine. Kot dober pastir svoje črede je škof poklican, da gre med Božje ljudstvo, da stoji v njegovi sredini in mu sledi ter tako poskrbi, da nobena ovca ne bo spregledana ali se izgubila.

4.3 Vloga duhovnikov in diaconov v sinodalnem procesu

Služba duhovnikov in diaconov ima dve ključni referenčni točki: na eni strani škofa ordinarija, na drugi strani ljudi, zaupane njihovi pastoralni skrbi. Tako duhovniki, navzoči v krajevni Cerkvi, predstavljajo koristno povezavo med škofom in ljudmi, ki jim služijo. Zato imajo

duhovniki in diakoni, ki so združeni s škofom in v službi vernikov, ključno vlogo pri skupnem potovanju sredi Božjega ljudstva. Lahko so posredniki med škofom in ljudmi. So zastopniki občestva in edinosti pri izgradnji Kristusovega telesa, ker pomagajo vernikom pri skupni hoji in napredovanju drug z drugim sredi Cerkve. Duhovniki so tudi glasniki preнове, pozorni na nastajajoče potrebe svoje črede in opozarjajo na to, kako Sveti Duh odpira nove poti. Nazadnje so tudi molivci, ki spodbujajo resnično *duhovno* izkušnjo sinodalnosti, da bi Božje ljudstvo več pozornosti posvečalo Svetemu Duhu in skupaj prisluhnilo Božji volji.

Tako imajo duhovniki in diakoni ključno vlogo pri spremljanju celotnega Božjega ljudstva na poti sinodalnosti. Njihova prizadevanja za spodbujanje in izvajanje bolj sinodalnega bivanja Kristusove Cerkve so ključnega pomena. Duhovniki in diakoni lahko ozaveščajo o sinodalni naravi Cerkve in pomenu sinodalnosti v župnijah, pastoralnih področjih in gibanjih, ki jim služijo. Duhovniki in diakoni so prav tako poklicani, da podpirajo, pospešujejo, spodbujajo in omogočijo odvijanje škofijske faze sinodalnega procesa v krajevni Cerkvi. To počnejo po sodelovalnih organih, ki že obstajajo po celotni škofiji, kot so škofijski pastoralni svet, duhovniški svet in župnijski pastoralni sveti. Sodelovanje »sinodalnih« organov krajevnih Cerkva je posebej potrebno, še zlasti sodelovanje duhovniškega sveta in pastoralnega sveta (PD, 31). Na cerkveni poti sinodalnosti se lahko ti sodelujoči organi na škofijski ravni »izkažejo za temeljne in od tu lahko začne nastajati sinodalna Cerkev« (EC, 7).

Hkrati lahko duhovniki in diakoni iščejo nove in ustvarjalne poti za spodbujanje pristne *sinodalne* izkušnje med vernimi laiki v povezavi s pobudami škofa ordinarija in kontaktne osebe v škofiji, ki je določena za sinodalni proces. Omeniti velja, da posvetovanje v škofijski fazi sinodalnega procesa koordinira škof ordinarij in se naslovi »na duhovnike, diakone in verne laike v njihovih /krajevnih/ Cerkvah, tako individualno kot v združenjih, ne da bi pri tem spregledali dragocen prispevek posvečenih mož in žena« (EC, 7).

Pripravljalni dokument nam pove, da v Jezusovi službi »izbira apostolov ni privilegij, ki bi podeljeval izključni položaj moči in izločenosti, ampak milost vključujoče službe blagoslavljanja in občestvenosti. Zahvaljujoč daru Svetega Duha vstalega Gospoda morajo apostoli varovati Jezusovo mesto, ne da bi ga nadomestili: ljudem ne smejo oteževati dostopa do njega, ampak omogočati srečanje z njim« (PD, 19). Tako imajo vsi duhovniki, obdarjeni s svetimi darovi in karizmami, ki so jih prejeli s posvečenjem, ključno vlogo pri zagotavljanju, da bo sinodalna izkušnja pristno srečanje z vstalim Kristusom, utemeljeno v molitvi, spodbujeno s praznovanjem evharistije in navdihnjeno ob poslušanju Božje besede.

4.4 Načrt (primeri korakov za škofijsko fazo)

Naloge pri izvajanju faze poslušanja in dialoga v vsaki škofiji se razlikujejo glede na krajevne dejavnike, splošni pristop pa vključuje v nadaljevanju navedene korake.

1. Imenovanje referenta na ravni škofije

Vsaka škofija mora izbrati enega ali dva posameznika, ki bosta delovala kot referenta v škofiji. Priloga A vsebuje podrobne naloge in zaželenosti lastnosti teh referentov. V idealnem primeru sta sovoditelja imenovana kot zgled soodgovornosti. Če je v škofiji več kot en referent, je priporočljivo imenovati žensko in moškega. To je položaj, ki ga lahko opravlja prostovoljec ali je zanj nekdo plačan, lahko pa ga opravlja oseba, ki že dela na škofiji. Referenti na ravni škofije so lahko duhovniki, redovniki ali laiki. Škofije lahko razmislijo o možni vlogi referenta na ravni škofije pri nadaljevanju služenja poti sinodalnosti v škofiji do oktobra 2023 in pozneje.

2. Ustanovitev škofijske sinodalne ekipe

Referenti na ravni škofije bodo najbrž morali sodelovati z osrednjo ekipo, ki jo lahko sestavite z odprtim procesom med ljudmi, ki bodo za to izrazili zanimanje, ali z imenovanjem škofa ordinarija. Člani škofijske sinodalne ekipe bodo najbrž predstavniki župnij, gibanj, škofijskih služb in ustanov posvečenega življenja. Lahko jih skličete kot svetovalno in delovno telo za referenta na ravni škofije. Poleg škofijske faze te sinode lahko škofijska sinodalna ekipa v sodelovanju s škofom ordinarijem tudi v prihodnosti spodbuja in izvaja pot sinodalnosti v škofiji.

3. Razločevanje poti za vašo škofijo

Pripravljalni dokument in *Vademekum* vsebujeta informacije o sinodi in nudita smernice za organizacijo posvetovalnega procesa. Dokumenta je treba različno uporabljati v različnih okoliščinah, odvisno od trenutnih razmer in izzivov v krajevni Cerkvi in družbi, pa tudi v vseh sočasnih ali nedavnih sinodalnih procesih, ki se odvijajo v škofiji. Ob teh dveh dokumentih lahko molitveno premišlujete, da boste prepoznali ključne poudarke za škofijo.

4. Načrtovanje procesa sodelovanja

Vsaka škofija naj si prizadeva za čim širše sodelovanje, s tem da vključi različne platforme: srečanja na ravni župnije, medžupnijska srečanja, šolske skupine, krajevna združenja, spletne platforme, posebne jezikovne skupine in ustrezna sredstva za dosego tistih, ki so se od Cerkve oddaljili. Idealno bi bilo, če bi različne skupine poslušale druga drugo. Za postopek posvetovanja bodo potrebni viri, ki jih je treba opredeliti in dati na voljo, med drugim celotni proračun, fizične prostore in spletne platforme. Lahko poskrbite za solidarnost med škofijami ter po potrebi zagotovite finančno pomoč in človeške vire.

5. Priprava koordinatorjev skupin za sinodalna posvetovanja

Škofijska sinodalna skupina lahko s koordinatorji sodeluje pri izvedbi sinodalnega posvetovanja po celotni škofiji. Sinodalno posvetovanje v župniji lahko nadzoruje koordinator v tisti župniji, ki sodeluje z župnijsko ekipo. Vse koordinatorje je treba seznaniti z duhom, cilji in stališči sinodalnega procesa ter jim dati dostop do ustreznih virov, tudi do tega dokumenta in spletne strani sinode. Koordinatorji lahko nato v sodelovanju s škofijsko sinodalno skupino razločujejo in načrtujejo najprimernejše procese za svoje skupine.

6. Organizacija uvodnih delavnic za škofijsko sinodalno skupino in krajevne koordinatorje

Ker bo raven razumevanja in izkušenj v zvezi s sinodalnostjo po škofiji verjetno različna, lahko organizirate formacijske delavnice, ki bodo ljudem dale smernice glede sinodalnosti in jih opremile z osnovnimi veščinami za sinodalne procese. Med temi veščinami naj bo tudi izvajanje sinodalnih posvetovanj. Ta osnovna formacija je že sama po sebi dragocen rezultat trenutnega sinodalnega procesa. V Prilogi B je na kratko opisano, kako lahko izvedete značilno sinodalno posvetovanje. Najpomembneje je, da sprejmete ustrezne metode, ki bodo omogočile pozorno poslušanje, pristno izmenjavo in skupno duhovno razločevanje. Dodatni viri so na voljo na spletni strani sinode.

7. Komuniciranje z vsemi

Za ozaveščanje in spodbujanje sodelovanja lahko naredite reklamo za sinodo, iz katere bodo razvidni pomen in cilji sinode ter način sodelovanja. Nekaj primerov oglaševalskih materialov je na voljo na spletnem mestu.

8. Izvajanje, nadzorovanje in vodenje procesa sinodalnega posvetovanja

Ko bo postopek sinodalnega posvetovanja pripravljen, se ta lahko začne. Srce te faze so sinodalna posvetovalna srečanja, ki bodo potekala po vsej škofiji. Na začetku škofijske faze lahko pripravite škofijsko liturgično slavje in kličete Svetega Duha, da bo vodil celotni proces. Skozi celotno škofijsko fazo morajo biti referenti na ravni škofije v stalnem stiku s koordinatorji skupin sinodalnih posvetovalnih srečanj po škofijah, da bodo lahko spremljali napredek, po potrebi podpirali in omogočali izmenjavo idej, najboljših praks in nastajajočih povratnih informacij. Določiti je treba datum za predložitev povratnih informacij o posvetovanju, ki lahko sledi smernicam za škofijski povzetek, kot je opisano spodaj.

9. Škofijsko predsinodalno srečanje

Zelo priporočljivo je, da posvetovalni proces v škofiji zaključite s škofijskim predsinodalnim srečanjem, ki bo vključevalo liturgično slavje. K sodelovanju povabite širok krog predstavnikov iz celotne škofije. Vsi naj se zberejo, skupaj molijo, poslušajo, razmišljajo in razločujejo sinodalno pot, po kateri Božji duh kliče vso škofijo. Priloga C vsebuje predloge za organizacijo tega srečanja.

10. Priprava in predložitev škofijskega povzetka

Nazadnje je treba pripraviti škofijski povzetek, ki bo temeljil na vseh zbranih povratnih informacijah iz celotne škofije, pa tudi na zapisniku predsinodalnega srečanja. V Prilogi D je kratek pregled. Navedeno je treba do določenega datuma predložiti škofovski konferenci. Ko bo povzetek končan, naj se ga predstavi javnosti v škofiji. Referenti na ravni škofije naj ohranijo svoje mesto ves čas sinodalnega procesa, vsaj do zasedanja škofovske sinode oktobra 2023, svoje delo pa lahko po tem datumu nadaljujejo. V naslednjih fazah trenutne sinode bodo delovali kot povezovalna točka za škofovske konference in celinska srečanja ter pomagali škofiji, da bo ostala vključena v sinodalni proces. Po potrebi lahko zagotovijo tudi prehod k uresničevanju vseh predlogov, ki so nastali med posvetovanjem v škofiji. Navsezadnje se ta sinodalni proces ne bo končal, ampak gre za nov začetek.

4.5 Temeljne sestavine sinodalnih izkušenj

Korake, navedene v razdelku 4.4, je treba uporabiti kot smernice. Škofijska faza namreč vključuje podobne sestavne dele kot zasedanje škofovske sinode, ki bo oktobra 2023 v Rimu: začetno liturgično slavje, zbiranje v velikem številu, srečevanje v majhnih skupinah, trenutki tišine in molitve, neuradni pogovori, skupne izkušnje (na primer romanja, umetniško izražanje, izkušnje z ranljivimi, osebami s posebnimi potrebami in starejšimi) ter sklepno liturgično slavje. Temeljne sestavine sinodalnosti je mogoče zlahka prilagoditi krajevnim okoliščinam, da bi spodbudili rodovitno sinodalno izkušnjo v vaši krajevni Cerkvi, ob upoštevanju načel, stališč in nevarnosti, opisanih v drugem poglavju.

5. VIRI ZA ORGANIZACIJO SINODALNEGA PROCESA

5.1 Metodologija škofijskega sinodalnega procesa

Vsaka škofija lahko razločuje najugodnejše poti, s katerimi bo svojemu ljudstvu omogočila sinodalno izkušnjo pod vodstvom Svetega Duha, pri čemer posebno pozornost posveti tistim, katerih glasov se v preteklosti še ni slišalo. Na spletni strani sinode so nasveti in viri, kako to storiti.

Kot smo že omenili, posameznike in skupine spodbujamo k sodelovanju v sinodalnem procesu v njihovi krajevni Cerkvi. Mogoče pa je tudi, da posamezniki in skupine neposredno posredujejo svoje prispevke na Generalno tajništvo škofovske sinode (EC 6).

V vsaki krajevni Cerkvi je treba srečanja organizirati tako, da bomo spodbudili kar najbolj rodovitno sinodalno izkušnjo v krajevnem okolju. Idealno bi bilo, da bi za isto skupino udeležencev organizirali več kot enega od »sinodalnih posvetovalnih sestankov«, da bi lahko poglobljeno sodelovali in imeli poglobljen dialog. Druga možnost je, da se organizirajo nove skupine, tako da bo lahko več ljudi poslušalo in se vključilo v širšo raznolikost pogledov in izkušenj.

Posamezniki lahko povratne informacije glede posvetovanja posredujejo tudi neposredno na škofijo. Za posamezne prispevke je treba pravočasno razdeliti ustrezne informacije in gradivo, da se izražena stališča lahko vključi v škofijski povzetek. Skupne izkušnje sinodalnega procesa je treba spodbujati bolj kot posamične prispevke, saj bolje izražajo sinodalnega duha skupne hoje. Tistim, ki bodo dali posamični prispevek, lahko predlagamo videoposnetke, videokonference, razmišljanja ob Svetem pismu in molitve, da bi jih tako tesneje povezali z izkušnjo sinodalnosti.

Organiziranje sinodalnih posvetovalnih srečanj, ki bodo združevala več župnij, je lahko dober način zbiranja vrste ljudi iz različnih družbenoekonomskih okolij, narodnosti, starostnih skupin itd. Dve ali več župnij se lahko povežejo in načrtujejo vrsto skupnih sinodalnih posvetovalnih srečanj. Pogovore lahko posvetijo skupnim pomembnim izkušnjam, na primer izzivom, s katerimi se soočajo kot kristjani, bivanju v Cerkvi sredi pandemije COVID-19 ali vsebinam, povezanim z njihovimi okoliščinami. Lahko ustanovijo medžupnijsko organizacijsko ekipo.

Prav tako vas želimo spodbuditi, da bi temo sinodalnosti in sinodalni proces posvetovanja vključili v krajevna ali škofijska srečanja in srečanja, ki so že načrtovana, če je to mogoče. Škofijska faza sinodalnega procesa tako lahko obogati obstoječi pastoralni program za leto 2021/22, hkrati pa je navdih za nekatere nove elemente.

5.2 Neuradna razsežnost sinodalnega procesa

Drug drugega bolje poslušamo, ko se poznamo in skupaj živimo. Pred začetkom srečanj in pogovorov je zelo koristno, če se udeležite kakšne skupne dejavnosti.

Nekateri primeri skupnih dejavnosti: romanja, družbena in dobrodelna pomoč, preprosto skupno kosilo ali večerja. Poleg tega, da sodelujoči razvijajo medsebojno zaupanje, to lahko pripomore tudi k sodelovanju ljudi, ki jih bolj kot razumske razprave privlači praktično ukrepanje.

Ta pristop sledi Jezusovemu zgledu, ko je zbral svoje učence, da bi si privoščili obrok, skupaj hodili ali preprosto preživljali čas v medsebojnem druženju. Pomembno je, da imajo sodelujoči na voljo dovolj časa in ustreznega prostora, da lahko skupaj kaj pojedjo in popijejo, in tako lahko še dlje poslušajo drug drugega v manj uradnem in bolj spontanem pogovoru med odmori. To je lahko uvod v rodovitnejše sodelovanje ljudi, ki se na uradnih srečanjih ne počutijo dobro, da dobijo nekaj priložnosti za bolj odkrito pojasnjevanje določenih točk.

Sodelovanje v fizičnih, kulturnih, družbenih in dobrodelnih dejavnostih lahko prispeva k izgradnji občestva med sodelujočimi in k prenovi Cerkev z novimi izkušnjami medsebojnega bratstva.

5.3 Temeljno vprašanje za posvetovanje

Sinoda zastavlja naslednje temeljno vprašanje: *Sinodalna Cerkev v oznanjevanju evangelija ›hodi skupaj‹. Kako se ›skupna hoja‹ danes uresničuje v vaši krajevni Cerkvi? H katerim korakom nas vabi Sveti Duh, da bi v tej ›skupni hoji‹ rasli? (PD 26).*

Pri odgovoru na zgornje vprašanje smo povabljeni, da:

- se spomnimo izkušenj: *Katere izkušnje v naši krajevni Cerkvi nam to temeljno vprašanje prikliče v spomin?*;
- še enkrat poglobljeno preberemo te izkušnje: *Česa se lahko ob teh izkušnjah veselimo? Na katere težave in ovire smo ob njih naleteli? Katere rane so se pokazale? Do katerih spoznanj smo prišli?*;
- nabereмо sadove, ki jih bomo delili: *Kje sredi teh izkušenj odmeva glas Svetega Duha? Kaj nas prosi? Katere točke je treba potrditi, kakšne spremembe se obetajo, katere korake je treba narediti? Kje zaznamo soglasje? Kakšne poti se odpirajo za našo krajevno Cerkev?*

Da bi ljudem pomagali bolj poglobljeno raziskovati to temeljno vprašanje, smo s spodaj navedenimi temami poudarili pomembne vidike »živete sinodalnosti« (PD, 30). Pri odgovarjanju na vprašanja si je dobro zapomniti, da se »skupna hoja« dogaja na dva globoko povezana načina. Najprej skupaj hodimo kot Božje ljudstvo, nato pa skupaj hodimo kot Božje ljudstvo tudi z vso človeško družino. Ta dva pogleda se medsebojno bogatita in nam bosta v pomoč pri našem skupnem razločevanju z namenom poglobiti občestvo, da bo naše poslanstvo rodovitnejše.

Vprašanja, ki spremljajo vsako od naslednjih desetih tem, lahko uporabite kot izhodišče ali koristne smernice, pri čemer ni treba, da omejujejo vaš pogovor in dialog.

1. TOVARIŠI NA POTI

V Cerkvi in družbi smo drug ob drugem na isti poti. Kdo v naši krajevni Cerkvi »hodi skupaj«? Kdo so tisti, ki so od Cerkve oddaljeni? Kako smo poklicani, da rastemo kot tovariši? Katere osebe ali skupine so ostale na obrobju?

2. POSLUŠATI

Prvi korak je poslušanje, vendar moramo najprej brez predsodkov odpreti um in srce. Kako nam Bog govori po glasovih, ki jih včasih prezremo? Kako poslušamo laike, zlasti ženske in mlade? Kaj nam pri poslušanju pomaga ali nas ovira? Kako dobro poslušamo tiste na obrobju? Kako vključujemo prispevek posvečenih mož in žena? Kaj nas omejuje pri poslušanju zlasti tistih, ki imajo drugačne poglede kot mi? Koliko prostora dajemo glasovom manjšin, zlasti ljudem, ki živijo v revščini, na obrobju ali so socialno izključeni?

3. JASNO SPREGOVORITI

Vsi so povabljeni k pogumnemu in neustrašnemu govoru (parrhesia), torej z vključevanjem svobode, resnice in ljubezni. Kaj omogoča oziroma ovira pogumno, odkrito in odgovorno izražanje mnenja v naši krajevni Cerkvi in družbi? Kdaj in kako lahko povemo, kaj nam je pomembno? Kako deluje odnos s krajevnimi mediji (ne samo katoliškimi mediji)? Kdo govori v imenu krščanske skupnosti in kako te ljudi izbiramo?

4. PRAZNOVATI

»Skupna hoja« je mogoča le, če temelji na skupnem poslušanju Božje besede in obhajanju evharistije. Kako molitev in liturgično obhajanje navdihujeta in usmerjata naše skupno življenje in poslanstvo v naši skupnosti? Kako navdihujeta najpomembnejše odločitve? Kako spodbujamo dejavno sodelovanje vseh vernikov v bogoslužju? Koliko prostora je namenjenega opravljanju služb lektorja in akolita?

5. SOODGOVORNI V NAŠEM SKUPNEM POSLANSTVU

Sinodalnost je v službi poslanstva Cerkve, v katerem so poklicani sodelovati vsi njeni člani. Kako so krščeni poklicani k dejavni udeležbi v poslanstvu misijonarskih učencev? Kaj krščenu preprečuje, da bi bil dejaven v poslanstvu? Katera področja poslanstva zanemarjamo? Kako skupnost podpira svoje člane, ki se zavzemajo za služenje v družbi (družbena in politična zavzetost, v znanstvenem raziskovanju in poučevanju, v spodbujanju socialne pravičnosti, v zaščiti človekovih pravic in v skrbi za skupni dom itd.)? Kako Cerkev pomaga tem članom, da živijo svoje služenje družbi kot poslanstvo? Kako poteka razločevanje v odločitvah, povezanih s poslanstvom, in kdo sodeluje pri tem?

6. DIALOG V CERKVI IN DRUŽBI

Za dialog sta potrebni vztrajnost in potrpežljivost, vendar omogoča medsebojno razumevanje. Koliko se različni ljudje v naši skupnosti srečujejo, da bi vzpostavljali dialog? Kateri so kraji

in načini dialoga v naši krajevni Cerкви? Kako spodbujamo sodelovanje s sosednjimi škofijami, z redovnimi skupnostmi na našem območju, z laičnimi združenji in gibanji itd.? Kako se lotevamo razhajanj v viziji, konfliktov in težav? Katerim posebnim vprašanjem v Cerкви in družbi moramo posvetiti več pozornosti? Kakšne izkušnje v dialogu in skupnem prizadevanju imamo z verniki drugih religij in z neverniki? Kako se Cerkev pogovarja in uči od drugih družbenih sektorjev: sveta politike, ekonomije, kulture, civilne družbe, revnih?

7. EKUMENIZEM

Dialog med kristjani različnih veroizpovedi, ki jih združuje en krst, ima posebno mesto na sinodalni poti. Kakšne odnose ima naša cerkvena skupnost s člani drugih krščanskih veroizpovedi? Kaj imamo skupnega in kako hodimo skupaj? Katere sadove smo nabrali ob tej »skupni hoji«? Katere težave se pojavljajo? Kako lahko naredimo naslednji skupni korak naprej?

8. OBLAST IN SODELOVANJE

Sinodalna Cerkev je sodelujoča in soodgovorna. Kako naša cerkvena skupnost določa cilje, ki jih želimo doseči, pot, po kateri jih bomo dosegli, in korake, ki jih moramo storiti? Kako se v naši krajevni Cerкви izvaja oblast? Katere prakse timskega dela in soodgovornosti imamo? Kdo je zadolžen za vrednotenje in kako poteka? Kako se spodbuja služenje laikov in prevzemanje odgovornosti s strani vernikov? Kako delujejo sinodalni organi na ravni krajevnih Cerkev (pastoralni sveti v župnijah in škofijah, duhovniški svet itd.)? Imajo rodovitne izkušnje? Kako lahko pri svojem sodelovanju in vodenju spodbujamo bolj sinodalni pristop?

9. RAZLOČEVATI IN ODLOČATI

V sinodalnem slogu se odločitve sprejemajo z razločevanjem tega, kar Sveti Duh govori po našem celotnem občestvu. Katere postopke in metode uporabljamo za sprejemanje odločitev? Kako jih lahko izboljšamo? Kako spodbujamo sodelovanje pri odločanju v hierarhično strukturiranih skupnostih? Ali nam naše metode odločanja pomagajo poslušati celotno Božje ljudstvo? Kakšen je odnos med posvetovanjem in odločanjem in kako ju uresničujemo? S katerimi orodji spodbujamo transparentnost in odgovornost? Kako lahko rastemo v skupnem duhovnem razločevanju?

10. VZGAJATI SE ZA SINODALNOST

Sinodalnost vključuje dovzetnost za spremembe, vzgojo in trajno učenje. Kako naša cerkvena skupnost vzgaja ljudi, da so bolj sposobni »hoditi skupaj«, poslušati drug drugega, sodelovati v poslanstvu in v dialogu? Kakšno vzgojo ponujamo za razločevanje in izvajanje oblasti na sinodalni način?

Na spletnem mestu sinode lahko najdete predloge, kako na preprost in zanimiv način zastaviti ta vprašanja različnim skupinam ljudi. Škofijam, župnijam ali cerkvenim skupinam ni treba zajeti vseh teh vprašanj, temveč naj opravijo razločevanje in se posvetijo tistim vidikom sinodalnosti, ki najbolj zadevajo njihove okoliščine. Sodelujoče bi radi spodbudili, da iskreno in brez zadržkov delijo svoje izkušnje iz resničnega življenja ter skupaj razmislijo o tem, kaj Sveti Duh želi razkriti v tem, kar si podelijo.

BESEDA ZAHVALE

Iskrena hvala vsem, ki boste organizirali in usklajevali sinodalni proces ter v njem sodelovali. Pod vodstvom Svetega Duha postajamo živi kamni, iz katerih Bog gradi Cerkev, ki si jo želi za tretje tisočletje (1 Pt 2,5). Naj Blažena Devica Marija, kraljica apostolov in mati Cerkve, posreduje za nas, ko skupaj hodimo po poti, ki nam jo je pripravil Bog. Tako kot v zgornji sobi na binkošti naj nas spremlja njena materinska skrb in priprošnja, ko gradimo medsebojno občestvo in opravljamo svoje poslanstvo v svetu. Z njo skupaj kot Božje ljudstvo recimo: *»Zgodi se mi po tvoji besedi«* (Lk 1,38).

Priloga A

Referenti oziroma ekipe na škofijski ravni

Vsaka škofija* mora izbrati enega ali dva posameznika, ki bosta delovala kot referenta oziroma sovoditelja škofijske faze sinodalnega posvetovanja. Če je mogoče, naj zbereta skupino ljudi, ki bo z njima sodelovala.

Namesto enega samega referenta priporočamo model *participativnega vodenja*, saj to odraža sinodalno naravo procesa. Radi bi vas spodbudili k sodelovanju s sovoditeljem in k sodelovanju z *ekipo*, da se boste lahko učili drug od drugega, si delili dolžnosti ter obogatili ustvarjalnost in živahnost sinodalnega procesa v svoji škofiji. Delo referenta oziroma ekipe na škofijski ravni bo vključevalo naslednje splošne vloge oziroma naloge:

- skrbel bo za sodelovanje med škofijo in škofovsko konferenco (in njihovim referentom oziroma ekipo);
- deloval bo kot referenčna točka za župnije in druge cerkvene skupine v škofiji v zvezi s sinodalnim posvetovanjem;
- kot referent na ravni škofije bo služil škofu v zvezi s sinodalnim procesom;
- v sinodalnem duhu bo z ekipo razvijal, kako se bo odvijal škofijski proces, in preučil tematike in vprašanja, povezana s sinodalnostjo (kot sta načrtala Generalno tajništvo škofovske sinode in škofovska konferenca), pa tudi postopek zbiranja, analiziranja in pripravljanja povzetkov posvetovanja celotne škofije;
- vse župnije bo povabil k sodelovanju v posvetovalnem procesu: organiziral bo srečanja za sodelovanje v sinodalnem procesu na krajevni ravni. Župnije se lahko povežejo z drugimi župnijami in skupaj spodbujajo večji čut za občestvo in skupno hojo. Referent ali ekipa na škofijski ravni bi morala spodbujati župnije, naj pospešujejo duh bratstva, soodgovornosti ter polne in dejavne udeležbe duhovnikov, redovnikov in laikov v skupnosti, vključno z otroki, mladimi, samskimi, zakonskimi pari, družinami in starejšimi. Tako bo postopek posvetovanja predstavljal raznolikost družbenoekonomskega in kulturnega/etničnega ozadja in sposobnosti na krajevnem območju ter spodbujal posvetovanje s tistimi, ki so manj dejavni pri izvajanju katoliške vere, tistimi iz različnih krščanskih veroizpovedi in drugimi verskimi tradicijami ter s prebivalci v krajevni ali državni skupnosti, ki niso povezani z župnijo;
- vsa pastoralna področja, gibanja, cerkvene ustanove in oddelke/urade v škofiji bo povabil, naj prispevajo odgovore na vprašanja iz *Vademekuma* in priloženih dokumentov z vidika svoje posebne službe ali področja, ki se mu posvečajo. Vsaka od teh skupin ima lahko lastni posvet ali pa sodeluje z drugimi skupinami ali župnijami v škofiji. Prizadevati si je treba za vključitev vseh različnih apostolatov, kultur, skupnosti, skupin, pobud in ekumenskih/medverskih prizadevanj v škofiji v proces posvetovanja in spodbujati pristno izkušnjo sinodalnosti v krajevni Cerkvi;
- ponudil bo usposabljanje in spremljanje (v obliki delavnic, spletnih seminarjev, videoposnetkov, materialov in/ali osebne podpore) tistim, ki bodo odgovorni za izvajanje in omogočanje postopka posvetovanja na krajevni ravni (v župnijah,

skupnostih itd.), da jim bo pomagal razumeti pomen sinodalnosti, cilje tega sinodalnega procesa in značilnosti sinodalne izkušnje, ki jo skuša spodbujati (za več informacij si pogledajte *Vademekum* ali spletno stran sinode);

- razvijal bo metode za prejemanje prispevkov iz posvetovalnega procesa po celotni škofiji in ta proces posredoval župnijam, škofijskim skupinam, ustanovam posvečenega življenja ter gibanjem, v kar bo vključil *čim več sodelujočih*. Med drugim bo:
 - predlagal, da župnije/skupnosti imenujejo svojega referenta/ekipo za izvedbo posvetovanja;
 - predlagal, da župnije/skupnosti izvedejo eno, dve ali več posvetovalnih srečanj z ljudmi v krajevnih skupnostih. Župnije/skupine bodo morda želele poseben posvet za določene skupine (na primer mladostnike, mlade, poročene pare, migrante in begunce, tiste, ki so manj dejavni v veri, in tiste, ki živijo v revščini in so odrinjeni na rob);
 - predlagal, da župnije skušajo pripraviti povzetke ali poročila za vsako posvetovanje/pogovor (s pomočjo tajnika/zapisovalca, z elektronskim snemanjem srečanja, da udeleženci ali koordinatorji naložijo zapiske na splet ali kako drugače);
 - določil posebni rok in postopke/sredstva, po katerih se vsi prispevki pošljejo referentu/ekipi na škofijski ravni;
 - spodbujal srečanja po procesu posvetovanja s sodelujočimi in drugimi, da bi si podelili, kaj je bilo storjenega za nadaljnje ukrepanje po prispevkih, in razločevali naslednje korake, v katere bi vključevali duh in slog sinodalnosti na krajevni ravni;
 - redno se posvetoval z vsako župnijo/skupnostjo v celotni fazi posvetovanja, pri čemer ji bo zagotavljal podporo, spodbudo, spremljanje in ji zagotavljal hvaležnost;
 - pravočasno zbral povzetke/prispevke/uvide s krajevnih posvetovanj;
 - nadziral organizacijo škofijskega predsinalnega srečanja (glej Prilogo C);
 - analiziral in pripravil povzetke zbranih prispevkov ter razvijal zgoščen škofijski povzetek, dolg največ **deset strani**, ki ga bo nato posredoval škofovski konferenci do navedenega roka. Ta povzetek naj pripravi ekipa, ki sodeluje z referentom na škofijski ravni v sodelovanju s škofom in/ali človekom, ki ga škof za to imenuje (glej Prilogo D);
 - škofijski povzetek pravočasno poslal na škofovsko konferenco.

Referenta in ekipo na škofijski ravni morajo odlikovati naslednje lastnosti:

- duhovna zrelost in živa vera,
- naravni dar za sodelovanje,
- učinkovita komunikacija,
- sposobnost povzemanja različnih informacij,
- dobro sporazumevanje z ljudmi iz različnih kulturnih, generacijskih in cerkvenih okolij,
- poznavanje škofijske strukture in procesov,
- izkušnje v sodelovalnih pobudah ali sinodalnih procesih,
- ponižnost pri delu s sovoditeljem in/ali ekipo ter prijaznost in odprtost za spoznanja in darove drugih ter preizkušanje novih načinov postopanja.

Omeniti je treba, da referent na škofijski ravni ni nujno duhovnik. Če se bo uporabljal participativni model, je zelo priporočljivo, da sta sovoditelja moški in ženska. Vsaj eden od njiju naj bo laik.

Ekipa, ki bo sodelovala z referentom na škofijski ravni, mora odražati raznolikost škofije in vključevati ključne škofijske voditelje: laikinje in laike, duhovnike in posvečene redovnike iz različnih kultur, generacij in okolij, ki bodo predstavljali različna pastoralna področja Cerkve in karizme, še zlasti pastoralno delo škofije z mladimi, družinami, migranti in begunci ter revnimi. Koristno bi bilo, če so nekateri člani ekipe že sodelovali v krajevnih, škofijskih ali narodnih sinodalnih procesih ali podobnih podvigih.

* **Opomba:** V *Vademekumu* in vseh spremljajočih prilogah in virih se izraz »škofija« nanaša na krajevne Cerkve na splošno in ga je mogoče nadomestiti z izrazi *eparhija*, *ordinariat* ali katero koli drugo enakovredno cerkveno ustanovo.

Priloga B

Priporočila za pripravo srečanja sinodalnega posvetovanja

Srečanja sinodalnega posvetovanja se lahko organizirajo med različnimi skupinami v župniji ali z združevanjem različnih ljudi iz različnih župnij. Tudi druge škofijske ustanove, ustanove posvečenega življenja ali laične organizacije lahko sodelujejo pri izvedbi sinodalnih posvetovanj. Sledi splošen opis korakov, ki jih lahko naredite.

1. Lahko se ustanovi **organizacijska ekipa**, ki bo načrtovala in izvajala posvetovalne procese in srečanja na krajevni ravni ter ugotavljala, kako doseči ljudi in katere so najprimernejše metode za spodbujanje dialoga in sodelovanja v pristni sinodalni izkušnji.

2. **Sodelovanje** je mogoče spodbujati z župnijskimi oznanili, družabnimi mediji, pismi itd. S pomočjo sosesk, pa tudi cerkvenih ustanov, kot so šole in socialni centri, si je mogoče posebej prizadevati, da bi prepoznali in dosegli tiste, ki že nekaj časa niso v rednih stikih s cerkveno skupnostjo. Skrbno je treba vključiti tiste, ki so izključeni ali katerih glasovi se pogosto ne slišijo.

3. Idealno bi bilo, da bi bili med sodelujočimi ljudje iz **različnih** skupnosti, izkušenj, kultur, starosti in slojev življenja. Velikost celotne skupine je lahko odvisna od razpoložljivega prostora in števila moderatorjev.

4. Približno dva do tri tedne pred srečanjem je treba vsem sodelujočim poslati **pripravljalno gradivo** za molitev in v razmislek. To lahko vsebuje kratko besedilo o sinodalnosti, glavna vprašanja za razmislek ter priporočene načine molitve in razločevanja o teh vprašanjih, vključno s priporočenimi odlomki iz Svetega pisma. Sodelujoče je treba obvestiti tudi o metodi, ki se bo uporabljala na sinodalnem srečanju. Vzeti bi si morali čas za osebno pripravo ob tem gradivu, saj je ta ključnega pomena za ploden dialog.

5. **Glavna vprašanja za razmislek** morajo biti smiselna in kratka. Pogosto je boljše določiti manj vprašanj, ki jih je mogoče poglobljeno raziskati, kot pa veliko vprašanj, ki bi bila površno obravnavana. Sinoda zastavlja **naslednje temeljno vprašanje: Kako se danes na različnih ravneh (od krajevene do vesoljne) uresničuje »skupna hoja«, ki omogoča Cerкви, da oznanja evangelij v skladu z zaupanim ji poslanstvom? H katerim korakom nas vabi Sveti Duh, da bi rastli v naši »skupni hoji«? (PD 26).**

Pri odgovoru na to vprašanje smo vabljeni, da:

- se spomnimo izkušenj: *Katere izkušnje v naši krajevni Cerкви nam to temeljno vprašanje priključijo v spomin?*;
- še enkrat poglobljeno preberemo izkušnje: *Česa se lahko ob teh izkušnjah veselimo? Na katere težave in ovire smo ob njih naleteli? Katere rane so se pokazale? Kaj smo ob njih spoznali?*;

- naberemo sadove, ki jih bomo delili: *Kje sredi izkušenj odmeva glas Svetega Duha? Kaj nas prosi? Katere točke je treba potrditi, kakšne spremembe se obetajo, katere korake je treba narediti? Kje zaznamo soglasje? Kakšne poti se odpirajo za našo krajevno Cerkev?*

Pogosto je zelo koristno, če sodelujoči razmislijo o potovanju svojega krajevnega občestva do danes. *Kakšna je zgodovina verskega življenja občestva? Kako je občestvo hodilo do tja, kjer je zdaj? Kako je bil navzoč Bog?* Skupno spominjanje preteklosti pogosto pomaga pri izgradnji skupnosti in njeni nadaljnji poti.

Da bi ljudem pomagali poglobljeno raziskati to temeljno vprašanje, smo razvili deset tem, ki poudarjajo pomembne vidike »živete sinodalnosti« (PD 30). Vprašanja, ki spremljajo vsako od teh desetih tem, lahko uporabite kot izhodišče ali koristne smernice za popestritev posvetovanja. Ta vprašanja najdete v petem delu *Vademekuma*, podrobnejša različica pa je na voljo v spremnem gradivu na spletni strani sinode.

6. Zagotoviti je treba, da je v skladu z izbrano metodo in obliko posvetovalnega srečanja dovolj **moderatorjev** skupin in da so ti ustrezno pripravljene za vodenje procesa. Določiti je treba tudi ekipo ljudi, ki bo pripravila povzetek posveta.

7. Na shodu bosta imeli ključno vlogo **skupna molitev in liturgija**. Poslušanje drug drugega temelji na poslušanju Božje besede in Svetega Duha. S pomenljivimi molitvami lahko Boga prosimo za vodstvo in navdih in mu dovolimo, da poglobi naše medsebojno občestvo. Liturgija in skupna meditacija o Svetem pismu sta lahko pri tem zelo koristni.

8. Lahko uporabite primerno metodo za **skupinski dialog**, ki je v skladu z načeli sinodalnosti. Metoda **duhovnega pogovora** na primer spodbuja dejavno sodelovanje, pozorno poslušanje, reflektivno govorjenje in duhovno razločevanje. Sodelujoči naj sestavijo skupine po šest do sedem oseb iz različnih okolij. Ta metoda traja približno eno uro in obsega tri kroge. V prvem krogu ima vsak določen čas, v katerem lahko podeli sadove svoje molitve v zvezi z vprašanji za razmišljanje, ki jih je dobil vnaprej (glej št. 5 te priloge). V tem krogu ni razpravljanja in vsi sodelujoči preprosto pozorno prisluhnejo vsakemu posamezniku in pozorno spremljajo, kako Sveti Duh deluje v govorcu in v skupini kot celoti. Sledi tišina, ko vsakdo spremlja, kaj se dogaja v njegovi notranjosti. V drugem krogu sodelujoči povedo, kaj se jih je v prvem krogu najbolj dotaknilo in kaj jih je v času tišine ganilo. Pri tem je dovoljen pogovor, vendar morajo udeleženci ohraniti duhovno pozornost. Nato znova sledi tišina. V zadnjem krogu sodelujoči razmišljajo o tem, kar je najbolj odmevalo v pogovoru in kaj jih je najbolj ganilo. Pozornost je treba posvetiti novim spoznanjem in tudi nerešenim vprašanjem. Pogovor lahko zaključite s spontanimi molitvami v znak hvaležnosti. Vsaka skupinica naj ima moderatorja in zapisovalca. Podroben opis tega procesa je na voljo na spletni strani sinode.

9. Po skupnem dialogu naj sodelujoči **ocenijo** svoje izkušnje s procesom v svoji skupini in si jih delijo. *Kaj si mislijo o srečanju? Kakšni so bili vzponi in padci? Do katerih novih in svežih spoznanj so prišli? Kaj so se naučili o sinodalnem postopku? Kako je bil Bog navzoč in je deloval v času, ki so ga preživeli skupaj?*

10. Udeleženci naj se nato odločijo, katere **povratne informacije** želijo posredovati ekipi za organizacijo. Vodilna vprašanja za škofijski povzetek, opisan v četrtem delu *Vademekuma*, lahko uporabite za osnovo teh povratnih informacij na krajevni ravni (glej tudi Prilogo D).

11. Nato se lahko za sklep srečanja zberejo vsi sodelujoči. Predstavniki vsake skupine lahko na kratko podeli izkušnje skupine. Sodelujoče je treba obvestiti o naslednji stopnji sinodalnega procesa, da bodo vedeli, kako bo njihov glas prispeval k celotni Cerkvi. Priporočamo, da srečanje sklenete z molitvijo ali zahvalno pesmijo.

12. Po srečanju se lahko sestanejo člani ekipe za organizacijo in pospeševanje, da pregledajo celotno izkušnjo in pripravijo povzetek na podlagi povratnih informacij vseh skupin. Nato lahko povzetek posredujejo referentu na škofijski ravni.

13. Če se kdo ne more udeležiti srečanja osebno ali po spletu, si je treba prizadevati, da bi ga dosegli po telefonskih sporočilih, telefonskih klicih, po radiu ali drugem primernem sredstvu. Pomembno je, da se po najboljših močeh trudimo poslušati glasove vseh, zlasti tistih, ki so potisnjeni na rob.

Za več virov obiščite spletno stran sinode.

Priloga C

Škofijsko predsinodalno srečanje

Vsaka krajevna Cerkev sklene škofijsko fazo s škofijskim predsinodalnim srečanjem. To zborovanje ponuja priložnost različnim članom škofije, da se zberejo na liturgičnem slavju, skupaj molijo, razmišljajo o svojih izkušnjah s sinodalnim procesom v škofiji, prisluhnejo povratnim informacijam, ki so prišle s sinodalnih posvetovalnih srečanj po vsej škofiji, se pogovarjajo o trenutni resničnosti krajevne Cerkve in znamenjih časa ter razločujejo klic Svetega Duha za škofijo na poti sinodalnosti. Medtem ko se je velik del posvetovalnega procesa v škofijski fazi lahko zgodil v določenih skupnostih krajevne Cerkve, kot so župnije, pastoralna področja in druge cerkvene skupine, je cilj škofijskega predsinodalnega srečanja združiti predstavnični prerez celotne škofije, vključno z manjšinskimi skupinami in ljudmi na obrobju, ter sodelujočim omogočiti, da skupaj molijo, poslušajo, razmišljajo in razločujejo. Po tem srečanju je treba rezultate škofijskega predsinodalnega srečanja vključiti v škofijski povzetek skupaj s povratnimi informacijami, ki so prišle s sinodalnih posvetovalnih srečanj iz celotne škofije. Za več informacij o škofijskem povzetku glej Prilogo D.

Cilji

- Zaključiti več mesecev škofijske faze sinodalnih posvetovanj z Božjim ljudstvom.
- Praznovati in razmišljati o nastajajočih resničnostih in izkušnjah škofijskega potovanja skupne hoje po sinodalni poti.
- Izpostaviti glavne teme škofijskih posvetovanj z izbrano skupino predstavnikov različnih skupnosti v škofiji.
- Vključiti člane različnih skupnosti (župnije, pastoralne službe, gibanja, šole, duhovnike, ustanove posvečenega življenja, potisnjene na rob, mlade, kulturne skupine itd.) v razmislek o izkušnjah in prispevkih posvetovalnega procesa v zvezi s škofijskim povzetkom na podlagi povratnih informacij, prejetih iz celotne škofije.
- Poslušati, kaj Bog govori po ljudeh v škofiji, razbrati njegovo voljo za krajevno Cerkev in poti, na katere vabi Cerkev v škofiji, ki vodijo k globljemu občestvu, polnejšemu sodelovanju in rodovitnejšemu poslanstvu.
- Predstaviti najboljše prakse, sinodalne poti ter nov zagon in vitalnost, da bi postali bolj sinodalna Cerkev, ki hodi skupaj, se posluša med seboj in je soodgovorna.
- Pripraviti škofijski povzetek, ki bo odraz tistega, kar je med posvetovanjem v škofiji povedalo Božje ljudstvo, kot prispevek k sinodalnemu procesu celotne Cerkve.

Sodelujoči

Kdo so člani tega sinodalnega srečanja, je odvisno od krajevnih razmer v škofiji. Škofije lahko te smernice prilagodijo glede na število prebivalstva, geografske razdalje, razpoložljive vire, kulturno ozadje ljudi itd. V idealnem primeru naj bodo med člani:

- škof ordinarij, pomožni škofi in referent/ekipa na škofijski ravni;

- ljudje, katerih glasovi se pogosto ne slišijo dovolj, na primer tisti, ki živijo v revščini, starejši, manjšine, osamljeni, invalidi, migranti, begunci, avtohtone skupnosti itd.;
- laični voditelji (moški, ženske, mladi iz različnih služb in škofijskih teles);
- drugi laiki (moški, ženske in mladi, povabljeni iz župnij in drugih cerkvenih organizacij);
- duhovniki (škofijski duhovniki, posvečeni redovniki, diakoni itd.);
- člani ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja, ki odražajo raznolikost karizem, in voditelji apostolskih in dobredelnih ustanov;
- zainteresirani ekumenski in medverski delegati (in drugi, ki morda niso katoličani, vendar lahko Cerкви prispevajo koristne poglede);
- ljudje s specializacijami, potrebnimi za srečanje, vključno z moderatorji in pastoralnimi ali teološkimi strokovnjaki v ekleziologiji.

Dnevni red in modul

Na dnevnem redu zborovanja bo praznovanje dosedanje sinodalne poti v škofiji, razmislek o povratnih informacijah, pridobljenih med posvetovalnim procesom po celotni škofiji, in premik k pripravljanju škofijskega povzetka, ki bo predstavljal plodove poslušanja in razločevanja Božjega ljudstva v škofiji. Ta škofijski povzetek bo prispevek škofije, ki bo poslan škofovski konferenci.

Oblika srečanja se bo oblikovala po razločevanju s škofom in škofijskim referentom/ekipo, da bi se v okviru škofije najučinkoviteje uresničevali zgoraj omenjeni cilji. (Za več predlogov in virov glejte spletno stran sinode.) Zelo priporočljivo je, da se škofijska faza konča z liturgičnim slavljem v zahvalo Bogu za izkušnje in prošnjo za vodstvo Svetega Duha na prihodnji poti. Vsaka škofija lahko zase razločuje, kako bo vzpostavila druge elemente srečanja. Referent na ravni škofije bo odgovoren za zbiranje vseh povratnih informacij, ki jih bo prejel od posvetovalnega procesa po vsej škofiji. Povratne informacije lahko sodelujočim predstavite na zaključnem srečanju škofijske faze.

Možnosti za izvedbo sinodalnih srečanj v hibridni obliki (virtualna sinodalna srečanja)

Morda bo treba oziroma bo koristno pripraviti spletna ali hibridna srečanja, bodisi za krajevna posvetovanja bodisi za škofijsko praznovanje, ki bo zaključek procesa v celotni škofiji. Spletna srečanja ali kombinacija osebnih in spletnih srečanj so lahko učinkovita možnost zlasti sredi pandemije COVID-19. Posebno pozornost je treba nameniti temu, da bodo ta spletna ali hibridna srečanja potekala v duhu molitve, občestva in pozornega poslušanja drug drugega in Svetega Duha. Posredniki ali moderatorji morajo poskrbeti, da bodo lahko vsi sodelujoči dali svoj prispevek in se bo njihov glas slišal, tudi glas tistih, ki se ne spoznajo dobro na tehnologijo.

Vloga mladih na videokonferencah oziroma na hibridnih srečanjih (virtualna sinodalna srečanja)

Škofije spodbujamo, naj se mlade vključi v načrtovanje in izvedbo teh virtualnih sinodalnih srečanj. S tem odkrivamo ustvarjalne načine, da bi bila dostopna in uporabnikom prijazna, ob upoštevanju različnih potreb različnih starostnih skupin.

Za doseganje večjega števila ljudi in zbiranje odgovorov, ki jih lahko predate referentu/ekipi na škofijski ravni, lahko koristno uporabite orodja, kot so družabni mediji, virtualne platforme in interaktivna tehnologija. Mladi imajo pri tem prizadevanju lahko ključno vlogo z ustvarjalnim in učinkovitim sodelovanjem.

Priloga D

Priprava škofijskega povzetka

Škofijski povzetek prinaša glavne sadove razločevanje vsega Božjega ljudstva po celotni škofiji. Priporočljivo je, da se zapiše v dokument, ki naj obsega največ deset strani. Drugi materiali, kot so slike, videoposnetki, zgodbe, umetniški izrazi in osebna pričevanja, se lahko priložijo kot priloge, če prispevajo k predstavitvi izkušenj in prispevka udeležencev.

Škofijski povzetek bi moral odražati raznolikost izraženih stališč in mnenj ter posebno pozornost posvetiti izkušnjam udeležencev, tako pozitivnim kot negativnim. Povzetek bi moral biti zvest glasovom ljudi in vsemu, kar je izhajalo iz njihovega razločevanja in dialoga, ne pa nizu posplošenih ali doktrinarno pravih izjav. Stališč, ki si nasprotujejo, ni treba izpustiti, ampak jih je mogoče potrditi kot take in jih navesti. Stališč ne bi smeli izključevati le zato, ker jih je izrazila manjšina sodelujočih. Včasih je takšno »poročilo manjšin« lahko preroška priča o tem, kaj želi Bog povedati Cerkev.

Vsebina povzetka je lahko urejena v skladu z naslednjimi vprašanji, ki so le predlogi. Cilj povzetka je ustrezno predstaviti različne sadove, spoznanja, radosti in izzive sinodalnih izkušenj in razločevanja prebivalcev škofije:

- Kateri so bili glavni koraki v **procesu** posvetovanja v škofiji? Katera so bila glavna vprašanja, ki ste jih postavili? Kaj ste storili, da ste vključili čim več sodelujočih in dosegli tudi tiste na obrobju? Približno kakšen delež ljudi v škofiji je tako ali drugače sodeloval? Se vam je sodelovanje katere izmed skupin zdelo še posebej pomembno? Ali katera od posebnih skupin ljudi iz kakršnega koli razloga ni sodelovala?
- Kaj je bilo najpomembnejše pri celotni **izkušnji** posvetovanja? Kateri so bili vrhunci in najnižje točke oziroma tolažbe in bolečine posvetovanja? Katera razpoloženja, stališča ali občutke ste zaznali? Kakšne napetosti ali nesoglasja so nastali pri poslušanju? Katere teme ali vprašanja so povzročile različna stališča? Katere sadove je splošno gledano prinesel Sveti Duh v tej izkušnji?
- Kaj je bilo med **povratnimi informacijami** s krajevnih srečanj še posebej pomembno, presenetljivo ali nepričakovano? Kateri novi pogledi oziroma nova obzorja so se vam odprla? Katere zgodbe oziroma izkušnje iz resničnega življenja so vas še posebej ganile in zakaj? Katera stališča so močno odmevala? Katera stališča so bila manj opazna, vendar so zanimiva in vredna omembe?
- K čemu je Sveti Duh v splošnem navdihnil skupnost? Čemu naj posveti pozornost v **trenutni resničnosti** sinodalnosti v krajevni Cerkev, vključno s sedanji dobrimi in slabimi stvarmi? Kaj so sodelujoči povedali o področjih, kjer Cerkev potrebuje zdravljenje in spreobrnjenje, o njenem duhovnem življenju, kulturi, pogledih, strukturah, pastoralnih praksah, odnosih in misijonarskem dosegu?
- Kako Sveti Duh vabi krajevno cerkev k **rasti** v sinodalnosti? Katere sanje, želje in težnje za Cerkev so izrazili sodelujoči? H katerim korakom je škofija poklicana, da bi postala bolj sinodalna? Kakšni so naslednji koraki naprej v naši škofiji na poti sinodalnosti, v občestvu s celotno Cerkvijo?

- Katera kulturna podoba izraža našo izkušnjo sinodalnosti?

Priporočljivo je, da povzetek pripravi majhna, ne velika skupina ljudi. Ta ekipa bo svojo nalogo opravila v sodelovanju s škofom ordinarijem in referentom na ravni škofije. Vse prispevke je treba prebrati v duhu molitve. Srečanja ekipe morajo biti sinodalna in v duhovnem razločevanju ter poslušanju živega glasu Božjega ljudstva po celotni škofiji pod vodstvom Svetega Duha.

Vsaka škofija se lahko odloči, da bo povzetek pripravila pred škofijskim predsinodalnim srečanjem ali po njem, sadovi tega srečanja pa morajo biti vključeni tudi v škofijski povzetek. Kolikor je mogoče, morajo vsi čutiti, da je njihov glas del povzetka. Kot zgled transparentnosti lahko člane pripravljalne skupine in postopek povzemanja povratnih informacij predstavite vsem. Zelo priporočljivo je, da se povzetek objavi, ko je pripravljen njegov osnutek kot preskusni kamen za potovanje škofije po poti sinodalnosti. Kolikor je mogoče, lahko Božjemu ljudstvu date priložnost, da pregledajo vsebino škofijskega povzetka in se nanj odzovejo, preden se ga uradno pošlje na škofovsko konferenco.